

impedit, aut effici ne mulier concipere possit, aut grauidi parere, aut lac nutritis deficiat, aut alia similia maleficia in corpore per cibum, & potum, aut extra corpus conficiatis namque sortilegis ut homicidia tenentur, cap. & si aliquis, & ibi DD. de homicid. l. si quis aliquid, §. abortio- nis, & ibi DD. ff. de pœn. l. eorum C. de malef. & mathem.

14 Si tamen Episcopus, vel Inquisitor Apostolicus habeat in manibus Hæreticum sortilegum, qui confessus est in sortilegiis fecisse homicidium, vel aliud grauissimum delictum, per quod secundum leges ciuiles deberet damnari ultimo supplicio, non potest de iure talem reum iudici seculari tradere, ut illum morti condemnet, quando poenitens est paratus publicè abiu- rare, & condignam subire poenitentiam, sed debet illum uolentem puro & non ficto corde ad gremium Ecclesiæ redire, beneficio, ab- solutionis ab excommunicatione sibi impen- so, & abiurata primitus hæresi, iuxta tex- tum in capite ut officium inquisitionis, §. si uero, de heret. 6. ad reconciliationem admittere, ut la- tissimè probat, tenet, & ab aliis defendit Arnald. Alber. in tractat. de agnosc. assertio. Cathol. & heret. g. 25. num. 66. cum seqq. sequitur Farinac. d. g. 20. num. 105.

15 Nona conclusio. De iure nostro Regio parti- tarum, de quibus loquitur nostra l. 5. huius tituli i. habemus, l. 3. tit. 23. par. 7. qua cauetur, que puede cada uno del pueblo acusar delante del juzgador a los agoreros, a los sorteros, & a los otros barataidores, de que habian las leyes de aquel titulo. E que si les fuere prouado por testigos, o confesion de ellos mismos, que hacen, & obran con tra tal defen- dimiento alguno de los yerros sobredichos, deuen morir por ende, & los que los encubrieren en sus casas a sabiendas deuen ser hechados de la tierra del Rey para siempre, idem probat lib. 5. & 6. titul. 3. infra hoc lib. 8. ubi loquitur etiam en las que vsau de hechzerias y adiuuancas, y agoreros, y otras cosas defendidas, de quibus ibi & in dicta l. 5. imponit etiam poena medietatis bonorum silco applicata.

16 Decima & vltima conclusio. Quidquid sit de iure; de consuetudine tamen in nostra Hispania hæc rigorosa poena mortis & confiscationis bo- norum non seruatur; sed sortilegi conficientes sortilegia non hæreticalia, vel fustigantur, se- cundum Auendan. 2. par. cap. 32. numer. 2. prat. folio mibi 259. vel secundum alios ducuntur in publicum cum mitra depicta in capite, & deinde eliciuntur, ut testatur Barbat. in suo tractat. vigitor. iur. in rubrica de sortileg. circa finem, prout

eum refert Julius Clar. §. heresis in fine. Eandem consuetudinem huius Regni, nempe, ut qui scelus hoc admiserint publicè fustigentur, ducanturque per vias publicas cum mitra, melle- que vincti, & plumis circumdati, vel circa Ec- clesiam, vel domum Episcopi in scala collocen- tur, ut ab omnibus deludantur ex Abbate in cap. 1. de sortileg. per textum in capite Episcopi, 26. questione 5. ibi: Et si aliquem virum, aut mulierem huiusmodi sceleris sectatorem inueniunt, turpiter dehonestatum de parochiis suis deiciant, refert & affirmat ita receptum esse consuetudine Salzed. ad Bernard. Diaz in practica criminal. Canonica, capite 107. in fin. quod & persæpe obseruatum vidi, & obseruari feci in praxi, prout vidit etiam seruari, & seruauit in praxi Auiles ubi supra, numer. 3. quem refert Azueud. in hac l. 5. numer. 50. Eandem praxim refert & sequitur Don Ioan Vela in dicto capite 54. ad fin. dicens, quod hæc poena habuit ortum à dicto capite Episcopi, & ex leg. 2. titul. 3. part. 7. ibi. O le defraudan haz y dole. eftar al Sol, vntandole de miel, porque le conuincen los indices, a alguna hora del dia. Eandem consuetudinem priorem Hispania refert etiam Farinac. dicta questione 20. num. 89. vbi, quod vel alia arbitraria poena plecentur, prout in vrbe apud se sæpe seruatur, & vidisse affirmat in diuersis superstitionibus sortilegis, qui vel fustigati fuerunt, vel banniti, vel ad tritrem tranmissi, vel pecuniariter multati, iuxta sortilegij & sortilegorum qualitates. Et iuxta Platonis sententiam, & leges 12. tabul. hanc poenam pariter arbitrariam esse testatur Me- noch. de arbitr. iudic. casu 388. numer. 1. cum se- quentibus. Et inquit Julius Clarus in practica cri- minal. questione 83. in versiculo, puniunt etiam, quod extra ordinem puniuntur illi, qui supersti- tione numinis alios terrent, ut in exemplis ibi per eum positis, quem referunt & sequuntur Me- nochius ubi supra, numer. 19. in fin. & Farinac. d. num. 89. ad fin.

Pœnam autem mortis, de qua in dictis legi- bus Regis, credit Auiles ubi supra imponendam esse, quando ex istis sortilegiis & diuinationi- bus aliquis moritur, fecus autem si non mori- atur, quia tunc debet verberari, & mitrari, & exulare. Quod etiam probauit Azueud. ubi supra, dicto numer. 50. & 51. vbi quod in lamiis, vulgo Bruxas, nihil est de conuentione abro- gatam, sed concernantur, secundum Doctorem Didacum Perez, & Canteram, quos refert: inquit tamen videndum de hoc Simanc. de in- stitutione Catholice. titul. 37. numer. 16. cum se- quentibus.

AD TITVLVM SECVNDVM,

De los Indios y Moros.

SVM MARI VM.

1 Impediens Iudæos, & Mauros, volentes se ad no- stram fidem Christianam conuertere, qua po- na puniatur, & numeris seqq.

- 2 Impediens conuersionem Iudæi ad nostram fidem Catholicam quod crimen committat?
3 Saluari potest quis sine baptismo in re, sed tan- tum in voto, deficiente eius copia, & nu- mer. 4.
5 Persuadens noniter conuersi, ut relinquunt Ca- tholicam fidem, qua poena puniatur?

7 Indiam

- 7 Iudæi tentans, vel tractans hominem alterius sectæ, ut Iudæus efficiatur, qua poena pu- niatur.
8 Inquisitores fidei procedunt contra Iudæos, Sar- racenos, vel alios Infideles non baptizatos, cir- cumcidentes pueros, & alia prohibita facien- tes, ut hic, & in num. 10. & 12. de delictis, quæst. 19.

De crimine impediendum Iudæos, & Mauros volentes se ad nostram fidem Christianam conuertere, & de eorum poena.

QVÆSTIO XIX.

VERO circa l. 1. huius tit. 2. lib. 8. nou. col- lectio. Reg. qua cauetur, que los Indios y Moros, que se quisieren tornar Christianos, no sean detenidos ni embargados por persona alguna, so pena que se proceda contra los que contra ello vni- nieren a las mayores penas ciuiles que se hallaren por derecho.

1 Quod crimen iure communi hac in specie committatur? In quo inuenio Bald. conf. 315. Iudæis tutela cum sequenti, cui se plures ibi subscri- pserunt volumine 1. dicentem, quod si Iudæus ani- mum Iudæi inclinatum ad fidem Christi dolis, mendaciis, & blanditiis subuertat, vel si illum de loco tuto in quo erat, & in quo libere poterat libertatem animi sui exercere, ad locum non tutum, in quo non poterat baptizari traduxerit, vel si quo quomodo fuerit ei impedimento ne Chri- stianus fiat, puniatur. Et quod hoc crimen dicitur esse publica iudicij, quia in publicam Christiano- rum iniuriam committitur. Et quod in hoc facto plurima crimina versantur, falsa scilicet prædica- tio: secundo diabolica suggestio: tertio simonia, si forte interuenit pecunia ne fiat Christianus: quarto sacrilegium maius, quia abstulit sac- rum de sacro, videlicet animam, que sacra est, de Ecclesiæ Dei, & de thesauro Iesu Christi. Idem etiam tenet Zabarel. in Clementina 2. de heret. in versio. Inquisitoribus, in fine, sequitur Tiber. Decian. 1. tom. tractat. crimini. lib. 5. c. 12. numer. 8. qui num. 9. eam adiungit rationem quia Iudæus habens propo- situm sumendi baptismum iam baptizatus est flamine Spiritus sancti, & ideo si in eo proposito moretur, cælesti patria vti Christianus potire- tur (intelligi, ubi copia baptismi haberi non po- test) cap. 6. apertis vicem, de consecratione distinc- tione 4. cap. 2. de presbyter. non baptizatum: ergo talem impediens, nec cum effectu transeat ad fidem, di- citur impedire non Iudæum simpliciter, sed iam Christianum voto.

2 Potest enim quis saluari sine baptismo in re, sed tantum in voto, deficiente eius copia, secun- dum Bernard. Epistola 77. ad Hugonem Magistr. in 4. c. 1. sententiar. distinct. 4. probat optimè & late Magister Soto in 4. distinctione 5. questione unica, articulo 2. in 2. conclusione, & Candelabr. aureum septem Sacramentorum de baptismo, questione 67. Concil. Trident. sessione 6. cap. 4. ubi docteur post Evangelium promulgatum nemine transferri ab statu peccati in statum gratiæ sine lauacro regenerationis aut eius voto, expo- nens verba Christi Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest intrare Praxi Criminali.

in Regium Dei: & iterum sessione 7. cano. 4. de Sa- crament. ibi Si quis dixerit Sacramenta non legi- non esse ad salutem necessaria, sed superflua, & sine eis, aut eorum voto per salutem fidem, &c. Nec obstat quod definitum sit, Sacramentum baptismi esse necessarium ad salutem: quia respondemus, ob id dici necessarium, secundum Soto ubi supra, quia absque baptismo in re, vel in voto nemo potest saluari. Vbi ergo quis deficiente baptismi tenetur, quem adipisci non potest, nihil aliud Deus ab eo exigit, sed eius voluntatem pro facto reputat.

3 Perfecta igitur conuersio ac poenitentia rectè 4 baptismus flaminis dicitur, & baptismum aquæ saltem in necessitate supplet, quia perfecta conuersio & poenitentia includit veram contritionem & charitatem, & simul etiam deside- rium, seu votum baptismi, cum non ex contem- ptu, sed ex necessitate sine baptismo aquæ aliqui decedunt, ut probat Bellarmin. in 2. tom. contro- uers. Christiane fidei, 1. par. cap. 6. de Sacramento baptismi. lib. 1. in versiculo, secunda propositio, & Suarez, in 3. par. de Sacramento. sessione 2. di- sputatione 27. per totam, fol. 553. vbi optimè id probat.

4 Poena igitur contrauentibus nostræ l. Re- giæ merito exit grauissima: quandoquidem tot & tam graui crimina simul committuntur, sed tamen arbitraria. Quod si Bald. ubi supra num. 2. esse pecuniariam citra sanguinem & mutilatio- nem membri, putà carceris, existimauerit: ego multum hac grauiorem imponendam esse cen- seo Christiano huiusmodi immane scelus com- mittenti: grauius namque multo delinquit in hoc quam Iudæus.

5 Quod si quispiam noniter conuersos persua- serit, ut deserant Catholicam fidem, is vltimo supplicio lege regia, pragmatica 11. puniendus est, ut inquit Doctor Simanc. de instrum. Cathol. titul. 47. num. 81. ad fin. ubi etiam ad hoc citat Ecce-lesiast. 8. Strobeum sermone 110. Chrylostom. in dictum Apostol. habentes autem eundem spiritum, sermone 3.

6 Denique l. 6. titul. 1. lib. 1. noua collect. cauetur, 7 que ningun Iudæo destas Reynos no sea ofado de tornar ni tratar, que ningun Moro, ni Turcaro, ni hom- bre de otra seta se torne Iudæo circuncidandolo, o ha- ziendo otras ceremonias Iudæicas, per ser en gran vi- tuperio y menoscprecio de nuestra Fé Catholica, so pena que el que lo contrario hiziere, y los que ansí se tornan en a su ley sean cau iuor.

8 Et sic Inquisitores fidei procedunt contra Iudæos, Saracenos, vel alios Infideles non bap- tizatos, circumcidentes pueros, & contra hære- ticorum receptatores, & contra compellentes ali- quem ut fidem abneget, vel inducentes illum ad eorum ritus, & publicas ceremonias aut ad alia similia in offensam diuini nominis, & oppro- brium nostræ fidei Christianæ, ut est text. in cap. nonnullis de Iudæis, & Clementina vniuersa eodem tit. & tenet Oldrall. conf. 36. & sequitur plures alios allegans, & late id probans aduersus D. Si- manc. & alios Ioann. à Rojas de heret. 1. par. num. 556. cum sequenti. ubi num. 564. indubi- tatum existimat per Principes, & iudices se- culares posse Iudæos, seu Infideles in huius- modi delinquentes puniri, lege nullius, l. Iudæos, C. de Iudæis, lege 1. & l. verno, C. de pagan. cap. sicut Iudæi Iudæis: nam ratione delicti effi- ciuntur de eorum iurisdictione, ut ibi iare probat.

9 Possunt etiam procedere Inquisitores contra impediendes Iudæum baptizari, ut in specie nostræ

nostrae l. i. & contra Christianum si fiat Iudaeus, & contra Iudaeum baptizatum, & tenerum ad Iudaismum, & contra Iudaeum stimulantem, vel suadentem Christianum ad Iudaismum, cap. contra Christianos, de heret. in 6. Cardin. in Clement. 2. §. 1. de heret. & patiter contra Iudaeum receptantem Christianum apostatam, vel Iudaeum puerum Christianum ementem, & circumcidentem, vel contra ementes Christiana mancipia, Oldral. conf. 36. & cum eo Tiber. Decian. in 1. som. 17. ael. erim. lib. 4. c. 26. sub num. 4. in vers. possunt etiam procedere, sal. 168. & iterum eodem 1. som. lib. 5. c. 22. n. 16. & 17. fol. 213.

- 21 Quinimo motu proprio Gregor. Decimi tertij, qui habetur in Inquisitione, hoc idem cauetur, nempe, quando aliquis vult esse Christianus, & nunc, verbo, vel facto monstravit se velle esse Christianum, & infidelis impedit, & sic in casu nostrae legis Regiae, vt possint Inquisitores de hoc cognoscere, affirmat Canteran in suis questionibus crim. c. 1. de heret. apost. & schismatic. credent. facto & recepti. heret. n. 72. pag. 434. & sine dubio secundum Baldum vbi sup. n. 3. pertinet hoc ad Ordinarium diocesatum, qui habet generale iurisdictionem super omnibus pertinentibus ad negotia fidei, & forte etiam ad Inquisitionem. Ego id affirmo sine dubio, vt cauetur in d. motu proprio.

S V M M A R I V M.

- 1 Iudaei iuste ab his Regibus fuerunt expulsi pragmatica sanctione Catholicorum Regum Ferdinandi, & Elisabethae.
- 2. tit. 2. lib. 8. nou. coll. reg. iubentis expelli Iudaeos ab his Regibus Hispaniae iustitia late iure probatur, per totam hanc q. 20.
- 3 Infideles non sunt cogendi ad fidem. Ad id tamen allici possunt pecunia, & blanditiis, num. 9. & 10.
- 4 Indi an iuste debellati fuerint primis, & quod Christi fidem non profitebantur.
- 5 Pueri Infidelium inuitis parentibus an baptizari possint?
- 6 Edicta compellentia inuitos Iudaeos baptizari an sint iusta?
- 7 Iudaei non baptizati, nec Christi fidem professi Haeretici vel Apostata dici non possunt, ac proinde Inquisitorum iurisdictioni non subiacent, quod hic quomodo sit intelligendum declaratur, & n. 16.
- 8 Qui voluntate coacta, & conditionali receperunt baptismum vere sunt baptizati.

De iustitia Pragmatica Regiae Catholicae Regum anno 1492. super exitu Iudaeorum ab his Regibus Hispaniae.

Q V A E S T I O XX.

VERO circa l. 2. tit. 2. l. 2. nou. collect. Regia qua continetur pragmatica Regia promulgata per Catholicos Reges Hispaniae Don Ferrando, y Doña Isabel à 30. de Março de 1492. años, contra los Iudios de estos Reynos, para que hañan en todo el mes de Julio de aquel año, por

causas justas que para ello haño, todos ellos saliesen de estos Reynos, y no bueluan à ellos so pena de muerte, y confiscacion de todos sus bienes para la Camara, y s'fco Real, y que nadie los reciba ni recepa so pena de perdimento de todos sus bienes para la Camara, y s'fco: y que hañta el dicho tiempo puedan estar seguros, entrar, vender, y trocar, y enagenar sus bienes muebles, y rayzes, y disponer de estos libremente, y à su voluntad, y sacarlos fuera de estos Reynos por mar, y por tierra, con tanto que no saquen oro, ni plata, ni moneda a monedada, ni las otras cosas vedadas por leyes de estos Reynos, salvo en mercaderias que no sean cosas vedadas, o en cambios.

An haec lex iusta fuerit De qua re differunt late DD. quos congerit nouissime Petrus Cenedo in sua collect. ad Decretal. collect. 15. num. 2. & vltra & post eum Ludou. à Paramo de origin. offic. Sanctae Inquisit. lib. 2. tit. 2. c. 6. n. 5. cum segg. Ego vero pro vtraque parte quaest. differam, & affirmatiuam eligam.

Sed videtur in primis l. nostram iniustam, vt pote iure communi contrariam, omnino esse. Primo, quia licet Iudaeum permanere sit peccatum apud Deum, at in foro fori vel contentioso non est crimen punibile, iuxta glossam in l. nullum in interest. ff. de verbo. obligat. Bart. in l. opud Iulianum, §. constat, vbi Iac. num. 28. ff. delegat. 1. Canoniste in cap. multorum, vbi Felin. num. 5. de Iudaeis, & in toto tit. C. & extra de Iudaeis, in cap. qui si vera, 45. dist. 11. Barbat. conf. 15. in princip. volum. 1. & latissime Patil. conf. 2. & si esse Iudaeum, volum. 4. & hos referens Tiber. Decian. 1. trati. crim. lib. 5. cap. 1. num. 1. Tolerantur ergo (secundum ipsum ibi num. 2.) ab Ecclesia, & à Principibus in nonnullis prouinciis, eo quod magna tributa pendunt Principibus, vt inhabitent terram Christianorum, & praesertim in terris Ecclesiae, vt per Cepol. conf. 74. num. 7. versic. praerea, & Decian. vbi sup. cap. 13. num. 11. Ioann. Andr. Abb. in cap. consuluit de Iudaeis, quos refert Rojas de Haeretico. 1. parte, num. 570. & per Azeued. in hac l. 1. num. 45.

Diuina quoque prouidentia fecit ne funditus extirpentur, vt hostes etiam, & inimici nostri testes sint certae fidei, & integritatis Scripturarum, qui per vniuersum Orbem dispersi veteris Testamenti codicem profertentes testimonio nobis sunt Scripturas integras apud nos haberi, quas illi magna diligentia seruati ad suum iudicium, & condemnationem, vt affirmat D. Siman. de instr. Cathol. tit. 35. de Iudaeis, §. 5. & refert Azeued. vbi sup.

Sic hodie Romae atque in aliquibus Italiae partibus, sicut olim in Hispania ante edictum nostrae l. 1. Iudaei habitare, & suos ritus, & festiuitates celebrare permittuntur, potius quam Saraceni, & alij infideles, vt in c. Iudaei de ciuitate, & in c. consulti, de Iud. probant enim, vt ceteros synagogas Iudaeos posse habere, & c. licet, eodem tit. quod Iudaei in festiuitatum suarum celebratione à Christianis minime molestantur, & probat iure latius Rojas vbi sup. num. 568. cum sequentibus, vbi reddit rationem, & ante eum Simanc. cap. 35. num. 5. & collectanea 59. ad Decretal. num. 2. Petri Cenedi fol. 198. & Tiber. Decian. d. cap. 11. num. 3. resoluens num. 4. veritorem ideo esse opinionem, quod Iudaei regulariter expelli non possint à Principibus Christianis sine causa legitima, quia hoc esset eos toleratos ab Ecclesia exilio multare contra praecipua charitatis.

Quinimo quilibet Christianus tenetur in necessitatibus subuenire, & eleemosynam facere Iudaeis,

Iudaeis, c. quis camus, 42. dist. 11. & c. non satis, 86. dist. 11. & in c. capis, 16. quest. 1. & probat supradicta, & alia in fauorem latissime Beccius conf. 84. num. 3. cum sequentibus lib. 1. Secundo eandem sententia ex eo non parum comprobatur videtur, quoniam praedictum edictum videtur promulgatum ad Iudaeorum annihilationem, quod esse videtur contra Sacram Scripturam, qua prohibetur Iudaeos occidi, sed conseruari ad retinendam memoriam violentiae mortis Christi, Psalm. 58. Deus meus ne occidas eos, ne quando obliuiscantur populi mei, quod etiam habetur in 4. Conc. Tolet. c. 59. & in c. Iudaorum, 28. q. 1.

8 Tertio, quia Infideles non sunt cogendi ad fidem, vt tenent Theologi in 4. dist. 11. 4. D. Thom. in 3. p. q. 68. art. 10. & 2. q. 10. Ant. Durand. in 4. dist. 4. q. 6. Soto in 4. sent. dist. 5. quest. unica, art. 10. & in Concil. Tolet. c. 56. & probatur in c. de Iudaeis, 49. dist. Coriet. de potest. reg. parte vlt. n. 10. 13. & 14. Et inquit Caiet. in 2. 2. q. 10. art. 12. quod est infamia fidei nostrae, si Infidelium filij violenter trahantur ad fidem, & Suarez in 3. p. D. Tho. dist. 25. sect. 3. in 3. tom. vers. nihilominus ibi, vt fundetur hac conclusio, fol. mibi 322. ad fin. Ludouic. Param. vbi sup. num. 7. Non enim sunt cogendi Infideles ad fidem Christi, sed monendi: voluntarium enim militem eligit Deus, c. sicut de Iudaeis, c. qui suerit, & c. de Iudaeis, 45. de l. 6. tit. 24. & l. 2. tit. 25. part. 7. S. Thom. vbi sup. & in 4. sent. dist. 13. quest. 1. art. 1. ad sexum, Syluester in summa, verbo baptizatus, 4. §. 6. & in verbo Iudaeus, num. 11. vbi quod pecunia, & blanditiis ad id allici possunt, iuxta glossam in c. debet homo, 23. quest. 4. non igitur sunt cogendi, cuius enim vult Deus miseretur, & quem vult indurat, vt in proposito inquit D. Simanc. de instr. Cathol. tit. 35. n. 13. Didacus Perez, in l. 12. tit. 13. lib. 8. ordin. p. 66. col. 1. vbi alios allegat Greg. Lopez in l. 1. tit. 23. part. 2. in glossa, ac recitat, vbi quod ex hoc non sunt bello compellendi suscipere fidem Christi, cum ipse

10 Christus Rex regum, cui data est omnis potestas in caelo, & in terra, miserit ad capiendam possessionem mundi, non milites armatae militiae, sed sanctos Praedicatoros sicut oues inter lupos: & Christi vicarius nunc, & quotidie mittit Religiosos vt benigne, & mansuete, & in pace fidem Christi praedicent Paganis, Mauris, & Indis. Et grauissime peccaremus si fidem Christi per viam belli ampliare contenderemus, vt ibi late agit, & Bañez in 2. 2. quest. 10. artic. 10. per totum. Ex quo an Indi iuste debellati fuerint, ob hoc quod Christi fidem non profitebantur, per Hispanos primos, qui in illas partes se primum contulerunt, agit late Marcardus de Sufannis in tractat. de Iudaeis, & in 1. parte, cap. 14.

12 Et an pueri inuitis parentibus Infidelibus possint baptizari agunt late DD. quos refert, & congerit D. Azeued. in l. 1. n. 5. tit. 2. hoc lib. 8. vbi inter duas communes opiniones contrarias refert ex Marcard. vbi sup. 3. p. c. 2. n. 6. esse communitorem, & veriore, quod non possit id fieri, & quod supradicta sunt intelligenda de coactione praecisa, scilicet, cum coactus, & reclamans, & per vim baptizatus, secundum Marcard. d. c. 2. n. 7. qui n. 8. declarat, quid erit si hic coactus per longum tempus non reclamauit, & tacitus permansit, actusque fecit in approbatione suscepti baptismi, & tenet quod proculdubio characterem recipit, & tenet approbatus videtur per actus factos nisi duraret eadem causa actionis praecisa, & de his late etiam agit Simanc. de instr. Cathol. tit. 29. num. 51. Praxis Criminalis.

cum sequentibus: & supra dicta magis communis sententia fuit prius D. Thom. in 3. p. q. 68. art. 10 & 2. 2. quest. 10. art. 12. quam sequuntur omnes eius discipuli vtroque loco, Caiet. Capreol. Paul. Soto dist. 5. Ricard. dist. 11. 6. artic. 3. q. 3. Marfil. in 4. q. 4. art. 4. Anton. 2. p. tit. 12. cap. 2. §. 4. quos refert, & sequitur late probans hanc partem, & respondens fundamentis contrariae Suarez vbi sup. qui in principio illius questionis prius refert contrariam opinionem eiusque fundamenta, sed affirmat quod nullum Theologum inuenit, qui expresse eam doceat, & ideo merito eam postea reicit, & probat, quam praediximus communem sententiam negatiuam, loquens nempe de filiis Infidelium, qui nullo modo, nec spiritaliter, nec temporaliter subiciuntur Ecclesiae. Alia quaestio est, vtrum filij Infidelium iure baptizari possint inuitis parentibus, quando ipsi patres subditi sunt Christianis Principibus? Quam quaestionem mirifice explicat, & differit Suarez vbi sup. sect. 4. statim sequenti.

14 Ex quibus non laudo edictum promulgatum à Rege Sisebuto anno Domini 616. quo Iudaeos omnes, qui in Hispania degerant, sacrum baptismum suscipere coegit. Simile etiam vult Dagoberti Fran. Regis edictum, quo sub capitis poena Iudaeos omnes sacra vnda abluui, expiarique coegit, vt refert Stephan. Garibay in comprehend. histor. Hispan. par. 1. lib. 8. c. 28. & Roderic. Archiepiscopus Tolet. lib. 2. Historiae de rebus Hispan. c. 17. & Petr. Greg. in sua synag. iur. 2. p. lib. 33. c. 4. n. 10. dicens id contigisse ann. 595. nempe quod praediximus edictum Regis Sisebuti. Quorum sane Regum zelus, non factum, à Theologis probatur, vt patet ex Dominic. Soto, & aliis in quarto sententiarum dist. 5. art. 10. & Roderic. vbi sup. teste Paramo vbi sup. d. c. 6. n. 7. ad fin.

Et ita hanc primam partem, quod Iudaei non possint sine peccato expelli, nobiscum quiete, & pacifice viuentes, pluribus comprobat Oldral. conf. 87. & conf. 264. illa videtur probabilior Alex. 99. vbi inquisitione col. vltima, in versic. & quod Iudaei n. 18. vol. 6. Natæ conf. 620. num. 22. Marfil. 12. 1. num. 56. Roland. à Vall. conf. 25. num. 19. volum. 2. & plura congerit Marcard. de Sufannis, in tractat. de Iudaeis, 1. p. c. 7. num. 4. vbi reprehendit Principes qui Iudaeos pacifice viuentes expellunt affirmans hanc opinionem esse communem, & cum eo Beccius d. conf. 84. num. 8. vbi quod Summus Pontifex, qui Iudaeorum est tutor, teste Ioanne de Montegrando, conf. 428. inter conf. Bald. debet persuadere Principibus, imo etiam praecipere ne Iudaeos expellant, sed tolerant, & foueant, secundum communem opinionem, vt affirmant Roland. à Vall. d. conf. 25. num. 34. adde Paril. d. conf. 2. num. 15. cum sequenti, vol. 2. & Decian. vbi sup. d. n. 4. qui numeris sequentibus, plures etiam congerit in fauorem contrarias refert ex Marcard. vbi sup. 3. p. c. 2. n. 6. esse communitorem, & veriore, quod non possit id fieri, & quod supradicta sunt intelligenda de coactione praecisa, scilicet, cum coactus, & reclamans, & per vim baptizatus, secundum Marcard. d. c. 2. n. 7. qui n. 8. declarat, quid erit si hic coactus per longum tempus non reclamauit, & tacitus permansit, actusque fecit in approbatione suscepti baptismi, & tenet quod proculdubio characterem recipit, & tenet approbatus videtur per actus factos nisi duraret eadem causa actionis praecisa, & de his late etiam agit Simanc. de instr. Cathol. tit. 29. num. 51. Praxis Criminalis.

15 Adde etiam, quod Iudaei cum baptizati non sint, nec Christi fidem professi, haeretici, vel apostatae dici non possunt, ac proinde Inquisitorum iurisdictioni non subiacent: Ecclesia namque de iis, qui foris sunt, non iudicat, & Inquisitoribus dumtaxat iurisdictione mandata est aduersus haereticam prauitatem, & apostasiam, cap. filij cum sequenti, de haeretico. lib. 6. in superscriptionibus, & 1. ad Corinth. 5. cap. multi, 2. quest. 1. c. gaudemus de

diuert. Bald. conf. 3. 15. Indais, volum. 1. D. Simanc. d. ii. 35. num. 11. Tyber. Declan. vbi sup. cap. 14. num. 2. vbi quod in Iudæos iurisdictionem habent in spiritualibus diocesanis, & in secularibus ordinarij, & in mixtis erit locus præuentionis, secundum Abb. & omnes in cap. cum super. col. 2. versu. unde concordando dicta Innocentij, de voto.

36 Inquisitores fidei bene tamen possunt procedere contra Iudæos, Sarracenos, vel alios infideles non baptizatos circumcidentes pueros, & contra hæreticorum receptatores, & contra compellentes aliquem vt fidem abneget, & inducentes illos ad eorum ritus, & publicas ceremonias, aut ad alia similia in offensam Diuini nominis, & opprobrium nostræ fidei Christianæ, vt late probat cum aliis contra Simanc. & Soci. Rojas de hæret. 1. p. n. 57. cum sequentibus & diximus sup. in quæst. proximæ procedenti.

Omnia igitur hæc videntur facere contra decisionem nostræ legis Regiæ, atque pro ratione dubitandi ipsius.

37 His nihil fecius non obstantibus decisio nostræ Regiæ iusta, utilis, atque sancta fuit, vt potè pro consecratione, & augmento nostræ Christianæ Religionis, atque Catholice fidei maxime necessaria, ne Iudæi sua perfidia noceant Catholicis, & peccare eos faciant, aut certe illis fiant in scandalum. Etenim eam retributionem Iudæi solent impendere, quam mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu fidei conuenerunt hostipitibus exhibere, sicut Innocent. III. Archiepiscopus Senonensi, satis admodum scripsit.

38 Sic tamen expellendi sunt, vt accepto prius deliberandi spatio, vt vel discedere possent, vel eandem cum ciuibus religionem amplecti, sicut prudenter Henruallectarius lib. 2. de instaur. relig. cap. 1. inquit in hunc modum. Et tertio sui Imperij anno Iustinianus promulgauit legem, vt in iurisdictione sua non essent pagani, neque hæretici, nisi sibi orthodoxi Christiani, datus illis inducitur vsque ad menses tres ad conversionem, author est Paulus Diaconus lib. 6. rerum Roman. Exod. 23. in fin. cap. & si Iudæos, de Indais, Oldrald. 87. & 264. & alios referens D. Simanc. d. ii. 35. n. 6.

39 Iure igitur optimo (addit in proposito idem author ibi num. 7.) Expulsi fuerunt Iudæi tota Hispania per hanc l. Regiam Catholicorum Ferdinandi, Isabellæ, quibus longa sapientium consultatione præmissa concessum fuit quadrimestre spatium, intra quod possent conuertere ad fidem Catholicam, vel bonis suis omnibus venditis ab Hispania discedere, & reliqua in nostris legibus regis hac de re loquentibus contenta. Quod ex iustis causis potuit fieri, vt inquit Oldrald. d. conf. 87. vbi, & quod bona ab eis auferri possent, vt cum referens sequitur Repertorium Inquisitorum, verbo Iudæus, versu. sed an possint, & quod tanquam ingrati, & scandalosi debeant occidi cum bona conscientia. Cum causa igitur potuerunt eici, secus sine causa secundum Alberic. & Ioan. And. relatos per Greg. Lop. in l. i. glossa, vniuersi, tit. 24. par. 7. & Azeued. in hac lib. 2. num. 42.

40 Huius mirabilis eiectionis eleganter meminit Ioann. Picus Mirandulæ Comes lib. 5. aduersus Astrologos, his verbis. Genes Hebræorum obruta est, tanquam, aut sub Tito, aut sub Adriano: pulsus imper Iudæis omnibus ex tota Hispania à Christianissimo Rege illo, nunquam certe satis laudato, vbi & numero, & dicitur, & auctoritate plurimum poterant: quia eiectione nihil nunquam fere tristius, vel acerbius passus, ipsi se non dissentiant. Ita multis naufragio,

pesilentia quam plurimi, fame maxima partem absorpti, vt nobis etiam Christianis in tanta calamitate, in qua diuina iniuria gloria detestabatur, homines iam extrema adeo patientes commiserationem facerent, & dolorem, vt ligillatim refert D. Simanc. vbi sup. num. 8. qui num. 9. inquit tunc fuisse ab Hispania pulsa quadraginta millia Iudæorum, qui si diutius crederet, ac multiplicari permitti forent, non dubium quin totam fere Hispaniam, & perfidia infecerent, & vsuris expoliassent. Sed, quod melius res habet, nullus enim vel Iudæus, vel Mahumetanus, vel alterius cuiuslibet sectæ, aut hæresis permittitur exinde in Hispania commorari, quod iam olim in 6. Concilio Tolet. Canone. 3. maiores nostri decreuerunt huiusmodi tenore. Sanctum Concil. simul, & cum consensu Christianissimi Principis, suorumque Optimum Illustrissimorum virorum hanc promulgauit Deo placituram sententiam, vt quisquis succedentium temporum Regni sortitus fuerit apicem, non antequam ascendat Regiam sedem, quam inter reliqua conditionum Sacramenta pollicitus fuerit, nullum non Catholicum permittit in suo Regno degere. Si vero postquam ad Regni gubernacula accesserit, ipse remerator huius exitus: promissit anathema mariantha in conspectu sempiterni Dei, & publicum efficiatur ignis æterni similiter, & omnes, qui cum eo conferent. Vt præter alios referunt Albert. in Rabrica de hæret. lib. 6. quaest. 3. Lucius Morineus Siculus lib. 19. & D. Simanc. vbi sup. num. 9. & in enchirid. tit. 17. in fin. ex num. 4. & volum. 2. communium, pag. 496. verbo Iudæus de ciuitatibus, & pag. 497. verbo Iudæi sustinentur. & transcriptit prædicta Ignatius Salzed. in præf. crimin. canonica, in v. nouiter, addito quod est cap. 3. num. 9. & 10. tametsi aliter referat litteram dicti canon. 3. sexti Concilij Tolet. insignis sanctimonie, & literatum vir Garcia à Loyafa Archiepiscopus Tolet. meritisissimus, iam vita functus, atque nobis notissimus, in 1. tom. Concil. Hispan. pag. 387. qui super Concilia Toletana, c. 59. etiam prædictæ eiectionis meminit, pag. 374. Eandem iure probauerunt Didac. Perez, in l. 40. tit. 3. lib. 8. ord. pag. 79. & 80. Auiles, c. 1. præf. in glossa, seruo num. 5. Rojas de hæret. 1. par. n. 565 cum sequentibus. & singul. 37. Bartholom. Mirand. Archiepiscopus Toletan. in summa parua Concil. super d. canon. 3. & Franciscus Tarraph. de Regib. Hispan. ann. Christi 1477. fol. 33. Mescas in 2. par. Histor. Pontin. lib. 6. c. 20. §. 2. & bene etiam defendit Ludou. Param. d. lib. 2. de origin. officij Sanctæ Inquisit. tit. 2. cap. 6. num. 8. cum sequentibus.

Iustissima igitur fuit decisio nostræ legis eiusque conditores Christianissimi sequuti vestigia Concilij Tolet. merito rem gratissimam in conspectu Summi Dei, atque Ecclesiæ Catholice valde proficiam fecerunt.

Neque obstant in contrarium fundamenta adducta pro ratione dubitandi: quia respondemus duobus prioribus, quod licet Iudæi sine causa non debent expelli à Principibus à suis ditionibus, & dominiis; at tamen cum causa possunt, & debent expelli, vt per Oldrald. vbi sup. vbi quæst. Alberic. de Rolat. in rub. de Iudæis, col. 2. vers. item quatuor nunquid Princeps, Alex. conf. 13. & 130. vol. 7. & conf. 99. vol. 6. refert plures Parisi. conf. 2. vol. 4. & ita concludunt omnes, vt attestatur Tiber. Decian. d. 1. tom. tract. crimin. lib. 5. cap. 13. de pan. Iud. num. 2. vbi inquit, quod ita expulsi sæpe fuerunt, & à Sabaudia, & ab Anglia, & à Gallia, vt refert ex Susan. de Iudæis 1. p. cap. 7. num. 2. Et à Ciuitate Vticensi (inquit ille) expulsi fuerunt decreto

decreto confirmato ab Illustrissimo Domino suo anno 1566. ob pestem Vtinæ sæuientem, quæ multa Vticensium millia absorpsit, & quam ipsi Iudæi primum in ipsam Ciuitatem attulerunt. Et Marcard. de Susan. vbi sup. cum Corf. in tract. de potest. reg. par. fin. quaest. 81. laudat nostrorum Regum fectum.

23 Eiusdem eiectionis Iudæorum Hispaniæ, & nostræ legis Regiæ meminit Petrus Mathæus in adnotationibus ad constitutiones Summi Pontificis Gregor. 13. vsque ad Sixtum V. super primo Motu proprio Alex. Sexti, pag. 153. vbi quod paucis diebus expulsi fuerunt centum, & viginti quatuor millia familiarum Iudæarum, & quod quia dux Galeæ neglexerunt abire ad constitutum diem, idem omnes, & singuli venditi sunt & in seruitutem redacti, & quod in itinere abuentium triginta millia pestilentia absorpsit. Et quod de Hispania centum, & viginti millia Iudæorum expulsi fuerunt circiter ann. 1491. Testatur Sabellic. vt refert Pet. Greg. in 3. par. Synrag. iuris lib. 33. cap. 4. num. 8. pag. 518. vbi plura in detestationem eorum congerit, & præceptum de Iudæorum exterminatione ex omni dominio temporali Sanctæ Romane Ecclesiæ præter Romanam & Anconam extant in motu proprio Pij V. incipiente. Hebræorum gens, anno. 1568. 4. Kalend. Marci, & tradit Cauallin. in Egidiæ conf. lib. 5. c. 10. in glossa A. & Petr. Cened. collectan. 15. ad Decretal. mon. 2. ad finem. pag. 122. colum. 2.

24 Iusta ergo causa subsistente, hæc erit condigna pena, vt extorres expellantur.

Quod autem nec vna quidem iustissima causa, sed plurimæ perquam iustissimæ in Hispania subsisterent tempore promulgationis nostræ legis ipsa certissime testatur, & nos sup. quoque retulimus, & veram quoque rationem eorum expulsionis refert Bañez 2. 2. quaest. 10. art. 10. colu. 6. v. vers. ad secundum respondetur, & D. Simanc. d. tit. 35. num. 5. & Petr. de Aragon. 1. 2. quaest. 10. articul. 8. pagin. 290. versiculo, ad aliud de Regibus.

25 Sed his seclous, sufficientissima erat illa (quidquid alij eam non considerauerint) nempe mortis acerbissima, quam Christo Redemptori nostro inferri fecerunt, per ipsam enim sunt in seruitutem redacti, cap. & si Iudæus, & ibi notatur, &c. consuluit de Iudæis, & per Roman. & Alex. in l. nullum interest, ff. de verb. oblig. Et ideo sicut Princeps vti eorum dominus possit eos vendere, multo magis deberet eos expellere, vt tenet Archidiacon. in c. qui sincera. 45. dist. & plura in hoc adducit Ioan. Anania, in d. c. & si Iudæus, col. 2. vers. in contrarium facit, & Corf. de potest. reg. in vltima p. quaest. 81. col. 3. dicens hanc partem hodie amplectendam ætate malitia eorum, & quia licet Ecclesia eos toleret, vt forte respiciant, tamen si sint ingrati, & in Christianos sæuiant, veluti liberti ex ingratitude in seruitutem redigendi sunt, ne ceruicem aduersus nos erigant, argumento text. in l. 2. C. de libert. & eorum liber quem refert, & sequitur Tiber. Decian. d. c. 13. n. 2. Cum igitur non solum hæc, sed aliz plures cause eorum expulsionis concurrerint in Hispania, tempore quo lex nostra condita fuit, vt ex eius præfatione patet, sanctissime ipsa stabilita fuit, quod & experientia docet.

26 Et ideo omni cura, & diligentia iudem Reges Catholici conati sunt eos penitus è Regno euellere, & ad purgandas eorum reliquias, qui

conuersi sunt Sanctum Inquisitionis officium auctoritate Apostolica institui fecerunt, vt refert Ortolara de nobilit. secunda part. 3. tertia part. cap. 7. numer. 25. vbi quod non minus odiosi dicuntur esse Casari nostro Carolo Quinto, & Philippo Regi: imo vsque adeo, vt ex descendentiis à Iudæis, & nouiter conuersis neminem velit admitti ad militum Commendatorum insignia, neque ad iustitiæ suprema officia, como son Confessorij Audiencia, neque ad obsequia domus suæ: & si quando secus fit, vel ipso ignorante, vel ex aliqua vrgentissima causa factum fuisse credendum est.

28 Ad tertium fundamentum partis contrariæ respondemus, quod in prædictis Iudæis conuertendis ad fidem non interuenit violentia absoluta, quæ tollit libertatem actus, & fuit conditionalis, cum possent edicto non obtemperare Hispaniam egredientes, & qui conuenerunt voluntarie consensisse dicuntur: quia talis voluntas sic coacta voluntas est, si mulier, §. si meum, ff. quod metus causa, cap. maiores, §. fin. de baptisim. & ibi Abb. cap. merito, §. quaest. 1. & cap. di. sicut, 23. quaest. 4.

29 Vnde qui voluntate coacta, & conditionali susceptum baptismum vere sunt baptizati, vt ait Gabriel in 4. sent. dist. 4. quaest. 2. artic. 2. & D. Antonin. in sua summa, 2. p. tit. 12. cap. 2. §. 4. nam vt ait Greg. Papa, licet aliqui coacti veniant ad fidem, & intrinsecus non sint Christiani, & sic non lucremur eos, tamen lucramur eorum filios, qui in infantili ætate baptizati, & inter Christianos nutriti Christianam fidem conseruauerunt: ita respondit hæc adducens Ludouic. Param. vbi sup. n. 8. Quod & re ipsa competum est, si quidem Iudæi, qui illo tempore ad fidem Christi conuersi sunt ob prædictam edictam, eorumque descendentes vt plurimum boni Christiani sunt, domino permittente. Vnde ille, qui per vim, & coactus baptizatur, si baptismum consensit, cogendus dicitur ad seruandam fidem absolute, & sine vlla limitatione, vt inquit Pater Suarez, in 3. partem D. Thom. q. 68. scilicet. 2. versu. primo ergo, pag. 309.

S V M M A R I V M.

- 1 Iudæus an possit esse Christiani tutor?
2 Mater Iudæa filiorum suorum tutor esse non potest.
3 Hæreticus non potest esse Christiani tutor.

An Iudæus possit esse Christiani tutor?

Q V Æ S T I O XXI.

Q V A R O P R Æ T E R E A an Iudæus possit esse Christiani tutor, in partibus vbi Iudæi sunt tolerati? Et id fieri posse videtur probare text. in l. Spadonem, §. iam autem, ff. de excusat. iur. vbi inquit text. Iam au em Iudæi non Iudæorum viros erunt, quemadmodum cetera administrabunt, constitutiones enim in his solis sine molestia eos esse iubent, per que cultus inquinari videntur, & in terminis tenent Fulg. ac Martin. Landen. in rubr. de iust. & iure.

Sed primo obseruandum est, hanc quaestionem esse nullius momenti in Regnis Hispaniæ, a E 4 qua

qua expulsi sunt omnes Iudaei per nostram l. Regiam 2. huius tituli. imo punientur penis, de quibus in ca. si hic repetitur.

Secundo obserua quod etiam in partibus, vbi Iudaei sunt tolerati, adhuc non possunt esse tutores, neque administratores Christianorum, ne eos prauis, & iniquis moribus, & Iudaicis superstitionibus erudiant, ita ex pluribus probatur Bart. & Ias. in rubr. ff. de iust. & iure Tiraquel. alios allegans de primogen. quest. 66. num. 17. necnon & D. Couar. in clem. si furiosus de homicid. 1. par. relect. §. 2. num. 7. in vrsi. sed queritur an Iudaeus, Ignat. Salzed. in pract. crim. can. Bernard. Diaz de Lugo cap. 23. quod noue additum est n. 4. vbi quod non dubitat communem esse, & ibi respondet ad d. §. iam autem, sequitur etiam Tiber. Decian. 1. tom. tractat. crimin. lib. 5. cap. 13. num. 6. vbi allegat Marcard. de Susana in tractat. de Iudaeis, 2. p. c. 7. per totum latissime agentem de hoc & aliis, idem late probat Petrus Gregor. in synagoga iur. lib. 12. cap. 4. numero 7. cum sequentibus.

Ampliat, vt nec etiam mater Iudaei filiorum suorum tutrix esse possit, secundum Bart. & Ias. in rubr. ff. de iust. & iur. & tenent alij, quos refert, & sequitur Ignat. vbi sup.

Ampliat etiam, vt neque Haereticus eisdem rationibus possit esse Christiani tutor: scripfit enim doctrina eorum vt cancer, secundum Paul. ad Timot. 2. prohibenturque eorum non tantum confortia, sed etiam salutatio, vt neque eis dicendum sit Aue, vt D. Ioan. t. capitola 2. c. 1. admonet & a Petr. Greg. vbi sup. n. 10.

SUMMARIUM.

- 1 Officia publica, & dignitates an Iudaeis conferenda sint in locis vbi tolerantur? Et quid in descendentiis ab his, qui descendentes fidem Catholicam receperunt. n. 3 & 4.
- 6 Iudaeus priuatum dignitatem, vt est primogenium, obtinere potest.
- 7 Iudaeus non potest esse Officialis, nec Publicanus, Aduocatus, nec Doctor, Tabellio, nec Medicus graduanus, aut Principis.
- 8 Iudaeorum gens est infamis, & sunt viles, abiecta, humilisque persona.

An Iudaei in locis, vbi tolerantur, sint conferenda officia, munera publica, & dignitates?

QUESTIO XXII.

VERO etiam an Iudaei, in locis & promissis in quibus tolerantur, sint conferenda officia, ac munera publica, & dignitates? Et pars negatiua perspicua efficitur ex l. vlt. C. de Iudaeis, & cap. penultim. eodem tit. & cap. nulla, §. 4. distinct. Sed contrarium videtur probare text. expressus in l. 3. §. vltim. ff. de Decurion. ex quo constat Iudaeos posse esse Decuriones. Nihilominus tamen prior pars est tenenda tam iure communi, vt eam probat Decian. in 1. tom. tract. crimin. lib. 5. c. 13. num. 4. post alios, quam iure Regio per l. 3. tit. 24. par. 7. vbi vtrumque probatur

ibi. E los Emperadores, que fueron amigablemente Señores de todo el mundo, rmiereu por bien e por derecho, que por tal traycion que hicieron en matar a su Señor, que perdiesen por ende todas las honras e privilegios que auian: de manera que ninguno Iudío menca oniese jamas lugar honrado, ni officio publico, con que pudiese apremiar a ninguno Christiano en ninguna manera, & ibi Greg. Lopez in glossa fin. citat praedicta iura ciuilia. Idem probat l. 4. tit. 8. lib. 8. ordin. veter. dum disponebat, que los Iudios no sean oficiales ni facedores del Rei, ni de otros caualteros, ni de escuderos, dueñas, ni donzellas de estos Reynos. Et cum hodie per nostram legem omnes Iudaei ab his Regnis sint expulsi, meritoque lege illa veteris ordinamenti tanquam non necessaria non fuerit in hoc tit. recollecta.

Solet etiam allegari pro hac parte Concil. Tolet. 4. c. 63. quod habetur in c. confirm. 17. quest. 4. secundum vnam intellectum, est tamen canon, 65. vbi definitur: Praecipiente domino auctore excellentissimo Sisenando Rege, id confuitur Sanctum Concilium, vt Iudaei, aut qui ex Iudaeis sunt, officia publica nullatenus appetant, quia sub hac occasione Christianis iniuriam faciunt, &c. Habet namque canon hic duos intellectus, primum vt loquatur in Neophytis, id est, in his qui ex gente Iudaeorum procreati nouiter sunt conuersi ad fidem Catholicam vt nedum Iudaei, sed neque hi aspirare possint ad officia publica, & honores, nec ea habere, ita glossa in d. cap. confirm. quem sensum sequitur Iur. Roman. singul. 672. Ias. in rubr. ff. de iust. & iur. col. 1. & D. Couar. alios citans in clem. si furiosus de homicid. 1. par. §. 2. mem. 8. in 4. conclusi. Sed hic intellectus non conuenit rei de qua nunc agimus, & perperam dixit illa gl. secundum Didac. Perez in l. 9. col. 55. in princ. tit. 1. lib. 1. ordin. Est & secundus intellectus eiusdem canonis, quod tantum agat, & procedat in ipsismet Iudaeis, qui fidem nostram nunquam professi sunt: hi namque ad publicos magistratus, vel publica munera recipiendi non sunt: non vero de his, qui ex Iudaeorum gente fidem Catholicam susceperunt, quia & secularibus muneribus isti arceudi non sunt, secundum Felin. & Ripam, n. 31. in cap. eam te, de re scripte. tenet idem Felin. in c. cum sit de Iudaeis, probat optimam l. 6. in fin. tit. 24. par. 7. ibi. E puedan auer todos los officios, y las honras que an todos los otros Christianos. loquatur enim lex illa in Iudaeis nouiter conuersis ad fidem nostram Christianam, quod & latissime probat Montalu. in l. 2. tit. 3. lib. 4. for. leg. cum quo transire videtur, idem D. Couar. in d. clem. si furiosus, 1. par. relect. §. 2. n. 7. vers. officia vero, ac munera publica; tamen postea n. 8. priorem intellectum videatur tenere, sed concordat, vt statim dicemus & Montalu. sequitur Auenda limitans cap. 19. prat. in 1. p. n. 20. & Azeu. alios allegans in l. 22. n. 1. tit. 7. lib. 1. nou. collect. reg. & Ignat. Salzed. in pract. crim. can. c. 23. quod est nouiter additum n. 3. Et hic secundus intellectus verior mihi videtur, & tenendus ad praefatum Concil. Toletan. qui & probatur ex altero antiquiori Concil. Tolet. nempe 3. c. 14. lib. 1. nulla officia publica eos opus est agere, per quae eis occasio tribuatur poenam Christianis inferre, & expresse probatur in d. l. 6. ad fin. tit. 24. par. 7. in verbis sup. relatis, quam intelligit Couar. d. num. 8. in §. conclus. (& sic concordat praecedentia & se dicta) vt procedat in eo, qui tandiu legem Christi vereranus profiteretur, alioqui indecorum est, quod apud Christianos praeficiatur is in muneribus publicis, qui nuper falsam religionem

nam mordicus, & animo contumaci obseruauerat.

Neque obstat d. l. generaliter, §. fin. ff. de Decurion. quae ad honores admittit eos, qui Iudaicam superstitionem sequuntur: quoniam non de Iudaeis intelligitur, sed de Christianis, qui à Iudaeis fuerunt oriundi, vt docet Andr. Alciat. lib. 3. diff. c. 8. in l. quidam ignauia, C. de Decurion. lib. 10. quem sequitur Tiraq. de primog. q. 66. n. 4. & Tiber. Decian. vbi sup. d. c. 12. sub n. 6. Vel secundo responderet Couar. vbi sup. quod vel lex illa est correctae, aut tandem obtinuit in municipio quod Iudaeos incolat, vel gentiles habet, non de eo, quod Christianorum legem obseruat, & eorum iurisdictioni, ac regimini subditur, & Christi fidem suscipit, sed priorem intellectum, nempe d. §. vltim. abrogatum esse per l. vltim. C. de Iudaeis, esse commune Bart. & omnium affirmat D. Couar. vbi sup. n. fin. & sequitur Ignat. vbi sup. num. 3. in fin.

Superest igitur indubium ex supradictis, Iudaeos non esse admittendos ad officia publica, nec ad honores: quod procedit non tantum iure ordinario, sed & delegationis ratione, vt nec ex commissione tanquam delegatus alterius possit Iudaeus apud Christianos officia publica exercere, secundum Iacob. de Nigris, quem refert, & sequitur D. Couar. vbi sup.

Priuatam tamen dignitatem, nempe primogenium familiae Iudaeus obtinere poterit, vt probat Tiraq. d. q. 63. n. 40 cum sequentibus, quem sequitur D. Couar. vbi sup. sub. num. 7. Pro quo facit Doct. Ias. in rubr. ff. de iust. & iur. col. 2. vers. contra Bart. quae habet, quod d. l. finit. C. de Iudaeis, loquitur tantum de dignitatibus publicis, non de priuatis: quod etiam ante eum videtur sensisse Alber. post Iacob. de Rab. in l. item in potest. ff. de his qui sunt sui, vel alieni iur. Et licet eorum opinionem non sequatur Tiber. Decian. vbi sup. num. 4. sed potius contrarium, adhuc tamen in primogenio suae familiae verior videtur opinio, Tiraquel. & Couar.

Non tamen Iudaeus potest esse Officialis, nec Publicanus, Aduocatus, nec Doctor, Tabellio, nec Medicus graduanus, aut Principis, vt late probat Tiber. Decian. vbi sup. d. num. 4. cum sequentibus, de Aduocato idem probat Couar. vbi sup. d. c. 8. n. 6. quia secundum D. August. libro 1. adnotat. in lab. c. 30. gens Iudaeorum est infamis, quod & probat cum aliis Tiber. Decian. d. 1. tom. tractat. crimin. lib. 5. cap. 13. num. 9. vbi num. 10. quod sunt viles, & abiecta, humilisque persona.

SUMMARIUM.

- 1 Iudaeus delinquens ad Ecclesiam confugiens an gaudeat immunitate Ecclesiae? Resoluitur negatiue.
- 2 Iudaeus confugiens ad Ecclesiam bono zelo, & animo suscipiendi fidem Catholicam, non si tunc gaudeat immunitate Ecclesiae.

An Iudaeus delinquens, ad Ecclesiam confugiens, gaudeat immunitate Ecclesiae?

QUESTIO XXIII.

VERO etiam an Iudaeus delinquens ad Ecclesiam confugiens gaudeat immunitate Ecclesiae? Et ipsa gaudent notant gloss. in cap. inter alia, & ibi Hostien. Ioan. Andr. & Cardin. quest. 1. de immunit. Eccles. Tiraquel. in tract. de primogeniis, q. 66. n. 8. & allegat alios DD. Couar. lib. 2. var. resolu. c. 20. nu. 11. vers. 13. & quamuis ipsam non sequatur, inquit tamen quod haec sententia fortassis videtur frequentiori autorum calculo recepta. Nihilominus tamen contraria sententia negatiua verior, ac magis communis, ac proinde tenenda in praxi est, quoniam Iudaei sua infidelitate se indignos faciunt hoc beneficio: non enim debemus erga Iudaeos perfidissimos Christiani nominis hostes aliqua humanitate vti, nec par est ab Ecclesia defendi eum, qui eius gremio, tutela, & fidei committere se ipsum recusat. Atque ideo hanc opinionem negatiuam merito probauit gloss. per text. ibi in l. 1. C. de his qui ab Ecclesi. vbi omnes & Azor. in rubr. ibi gloss. etiam in auct. de mandat. Princip. §. publicorum, verbo, cogatur, in fin. Abb. in d. c. inter alia, num. 6. communis secundum Hippolyt. de Marfil. in l. ex Senatus consulto n. 10. ff. ad l. Cornel. de sicar. quem ad hoc refert Remig. de Egon. de immunit. Eccles. fall. 18. Hanc cum aliis quos refert, probat D. Couar. vbi sup. eandem profiteretur veritatem, & communem, & ab ea non esse recedendum Iulius Clar. in pract. crim. q. 30. vers. praeterea quaro. Hanc etiam magis communem affirmat Tiber. Decian. in 3. tom. tractat. crimin. lib. 5. cap. 13. de pen. Iudaeo. num. 3. vbi eam sequitur tam iure ciuili, quam canonico aduersus Zanct. in tract. de differ. inter ius civile, & canonicum: licet tandem videatur in eam opinionem inclinare, quod Iudaeus etiam iure canonico non gaudeat immunitate Ecclesiae. Et haec sententia, non solum vera magis communis est, prout testatur Clar. vbi sup. verum etiam, & verior, à qua non est recedendum secundum Facinac. in suis quaestionibus crimin. 1. par. quest. 28. num. 68. vbi plures eam sequentes allegat. Certum est enim, quod Synagoga Iudaeorum non praestat eis securitatem, sicut praestat Ecclesia Christianis, vt clare dicit Ioan. de Anania in c. Iudaei el. 1. in fi. de Ind. Decian. vbi sup. vers. certum.

Limitari tamen potest haec magis communis sententia, nisi Iudaeus confugeret ad Ecclesiam bono zelo, & animo suscipiendi fidem Catholicam, non sic, vt per Petr. de Ancar. & Immo. in clem. 2. de pen. & remiss. gloss. & Anton. in d. cap. inter alia, & Felin. in d. c. Iudaei el. primo, prout eos refert, & sequitur Tiber. Decian. vbi sup. d. q. 3. vers. quae tamen.

SUMMARIUM.

- 1 Iudaeus cognoscens carnaliter Christianam, etiam meretricem, & vilem, quae poena puniatur, & per totam quaestionem, vbi limitatur, & declaratur.

cleratur aliquibus modis, & quid si Christianam in figura matrimonij cognoverit. num. 5. cum sequentibus, & an requiratur ad incurrendam penam scientia Iudæi, quod mulier illa sit Christiana. n. 13. & 14.

7. Matrimonium contractum inter Infideles, altero eorum ad fidem Catholicam transeunte, non dissolvitur, nisi in casu de quo hic, & n. 8.

8. Christiana mulieri iacenti cum Iudæo qua pena imponatur.

De pena Iudæi carnaliter cognoscentis Christianam etiam meretricem?

QVÆSTIO XXIV.

1. VERO, qua pena puniatur Iudæus carnaliter cognoscentis Christianam etiam meretricem, & vilem, (loquor de simplici fornicatione) Et videtur morte esse damnandum, exemplo Thineæ, qui Israelitam, quique scortum Madianitam cognovit, morte vtrumque multavit, vt habetur Num. 25. quod ei reputatum fuit ad iustitiam, vt etiam habetur in c. reos, 23. q. 5. & in c. nos si incompetenter, §. his respondetur el. 2. quæst. 7. & tenet Anton. de Butr. in c. nonnullis de Iudæis, & alios idem tenentes adducit Boër. de cels. §. 19. incipiente si quis volens, num. 5.

2. Nihilominus tamen in contrarium est communis opinio verior, & in praxi tenenda, nempe quod huiusmodi Iudæus non debeat pro hoc delicto pena sanguinis puniri, sed extra ordinem arbitrio iudicis, vt tenuit Oldrad. consi. vltim. quod est 333. vbi refert, quod hoc non obtinere videtur iudicatum, & condemnatum Iudæum ad amittendum virilitatem, & quod ita fuit executum. Sed hoc iudicium Ethnicis potius convenit, quam Iudeis, vt inquit Aleiat. lib. 7. par. 2. cap. 23. cum legatur Diogenem cum audisset Didymum quemdam in stupro deprehensum sic pronuntiasse: quod iudicium etiam damnat Decius in authentica, sed nouo iure, num. 21. C. de seru. fugit. Couar. & Clar. infra citandi. Et prædictam opinionem Oldradi testatur communem Boër. vbi sup. & cum referens D. Couar. in 4. de sponsal. 2. p. c. 6. §. 11. n. 3. Mantua Cent. 1. n. 30. & inquit Aleiat. consi. 458. n. 1. quod Doctores magis communiter sentire videntur, quod puniri debeat pena pecuniaria, & in facti contingentia consultat Alex. consi. 13. lib. 7. & Cornel. consi. 107. lib. 1. Et opin. Oldradi ex prædictis sequitur, & communem profiteretur Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. 1. vbi cum Iudæis, vbi inquit se vidisse Iudæum de hoc crimine accusatum transmitti ad trimes per decennium, etiam quod mulier, cum qua se carnaliter commiscuerat, esset meretrix: eandem sequitur Marcard. de Susan. in tract. de Iudæis, in 2. p. c. 3. n. 2. cum sequentibus. Et testatur communem Tiber. Decian. 1. rom. tractat. crimin. lib. 5. c. 13. n. 20. vbi plures citat, & inquit in Italia obseruari prædictam opin. Oldradi, recteque probari, quod secundum circumstantias aggravantes, vel minuentes delictum potest aggravari, vel minui pena, secundum Paulum Ghirland. Marcum Angelelli, & Bossium, quos citat.

3. Inquit tamen Couar. vbi sup. ex Oldrado, & cæteris, Iudæum in hac specie multo grauiori

pena esse puniendum, quam si Christianus feminam Iudæam carnaliter cognouisset.

Limitatur primo hæc communis sententia in Iudæo committente adulterium cum muliere Christiana maritata, vel alium coitum, qui esset punibilis pena mortis. Tunc namque credit Clarus vbi sup. non debere esse meliorem conditionem Iudæi, quam Christiani, & refert Boër. d. deci. 316. n. 5. dicentem, quod Parisiis fuit combustus quidam Iudæus, qui ex quadam Iudæa, quam in domo retinebat, susceperat plures liberos: & Iudæum adulterum cum Christiana censet esse ad trimes perpetuo transmittendum idem Clarus in §. adulterium, in versicu pone statutum in fin. Sed cum puniendum esse pena adulterij, quæ videtur esse de iure communi pena vltimi supplicij, tenet Tiber. Decian. vbi sup. d. ca. 22. num. 21. addens, quod si alia starent statuta mitiora, secundum illorum formam esset puniendus. Quæ est communis opinio, vt plures referens testatur Clarus d. §. adulterium, vbi præcisa- to pone statutum, licet ibi ipse eam tantum sequatur in Iudæo committente adulterium cum Iudæa, secus cum Christiana: quia tunc, vt prædiximus, censet huiusmodi Iudæum esse ad trimes perpetuo transmittendum. Sed esse puniendum pena mortis tenet cum aliis quos citat Carrer. in sua præfatio. crim. in c. incip. nono excusatur maritus. n. 44. vbi citat Paul. Ghirland. de penis omnifar. coitum, quæst. 12. dicentem virile amputandum.

4. Quinimo etiam, si in figura matrimonij cognosceret Iudæus mulierem Christianam pena mortis puniatur, non ex causa fornicationis, sed quia scienter contraxit matrimonium cum muliere Christiana, imo vterque si scienter huiusmodi matrimonium contraxerint, quasi adulteri capite puniantur, l. neque Christianum, C. de Iud. Tale enim matrimonium nullum est, & separari debent in continentiam, cap. caue, & cap. si quis 28. quæst. 1. Concil. Tolet. 3. cap. 14. Tiber. Decian. d. cap. 12. num. 23. vbi quod per hoc crimen, fit iniuria duobus Sacramentis, quibus abutuntur huiusmodi criminis rei, videlicet, Sacramento baptismi, & Sacramento matrimonij: & ideo neque per Summum Pontificem posse talem commixtionem dispensari, nisi præcedat baptismus cap. non oportet. 28. quæst. 1. quem ad hoc allegat Tiber. Decian. vbi sup. sed id non probat, & ideo relinquo correctioni S. Matris Ecclesiæ. Quod autem in Concil. Toletan. 4. c. 62. & in cap. Iudæis, 28. q. 1. cauerur, locum habet quando matrimonium inter duos Infideles contractum est, quorum alter ad Catholicam fidem transit, sicut & loquitur Paulus 1. ad Corin. 7. non enim tunc dissolvitur matrimonium, quod ab initio valuit, nisi Infidelis nolit cohabitare cum fideli absque contumelia creatoris, vt refert. D. Cou. in 4. de sponsal. 2. p. c. 6. §. 11. n. 3.

5. Vbi obseruat etiam D. Paulum consilium potius quam præceptum dedisse, ita sane, vt fidelis nuper, & post coniugij contractum ad Christi fidem conuersus Infidelem coniugem, etiam cohabitare volentem absque contumelia Creatoris, possit dimittere si velit, quoad thorum: tamen si anteriori vteret consilio, si illam non dimiserit, ne deterior illa fiat, quod ex Augustino, & Chrysostomo adnotauit Ion. Arboreus Theosophia lib. 6. c. 10. tom. 3. sent. dist. 39. q. 1. art. 3. & Syluest. verbo matrimonium 8. impedimento 10. idem Couar. in 4. 2. p. c. 7. §. 4. n. 5.

Sed opinionem illam de virilium amputatione

ne in prædicta specie damnat Aleiat. lib. 7. par. 2. iur. c. 23. vt refert Couar. d. §. 11. sub d. num. 3. vbi etiam quod fallitur Iou. Bapt. in l. omnes populi, fol. penultim. vers. 7. de iust. & iur. dicens fortiori pena puniri Iudæum absque matrimonio cognoscentem Christianam, quam si eam matrimonio præmissis cognouisset, & præterea, quod nec sibi placet quod Ludouic. Gomez. in cap. mulieres, num. 12. de iudic. in 6 notauit scribens Iudæum matrimonium contrahentem cum Christiana meretrice non esse mortis pena puniendum: nam ad tollendam iniuriam, quæ Religioni Christianæ irrogatur à Iudæo, qui audet Christianam vxorem accipere, parum, aut nihil conducit ipsam feminam Christianam meretricem esse, si quidem nihilominus Christiana est.

11. Secundo limitatur prior communis sententia in Iudæo, qui deliquit habendo rem carnalem cum muliere honeste vite Christiana, nam grauius certe puniatur, quam si cum meretrice rem haberet, vt concludunt omnes sup. allegati secundum Tiber. Decian. vbi sup. d. n. 21.

12. Tertio limitatur si Iudæus cognosceret carnaliter mulierem Christianam, etiam vilem & meretricem in contemptum, & acvilipendium Christianæ Religionis: hæc enim est vna præcipua qualitas aggravans hoc delictum, argumento legis Iudæos, C. de Iudæis, & c. si Iudæus, &c. postulat, & cap. in nonnullis, & in cap. cum sit nimis, de Iudæis. Hoc enim videtur factum in iniuriam Iesu Christi Domini nostri, & omnium Christianorum, ideo grauius vindicandum sicut crimen læsæ Maiestatis, vt late probat Decian. vbi sup. n. 21.

13. Requiritur tamen in supradictis casibus quod Iudæus sciens mulierem esse Christianam eam cognouerit carnaliter, & præterea sciens eam natam: ignorantia enim excusat si sit facti, vt in terminis tenet glof. in d. c. in nonnullis, in verbo errorem, de Iudæis, & ibi Abb. & cæteri secundum Tyber. Decian. vbi sup. n. 24.

Sed videtur contraria opinio verior, imo quod superiora procedant etiam si Iudæus ignorauerit mulierem esse Christianam, quia incumbens rei illicitæ nullus error facti excusat, vt per Bart. in l. si adulterium cum incestu, in princ. col. 3. n. 8. ff. de adult. & per Angel. de malef. in verbo Che aya adulteraro la mia dona, n. 66. & in terminis hanc secundam partem probauit Marcard. Susan. in tract. de Iudæis, par. c. 3. n. 18. auctoritate Ghirland. de pan. omnifar. coi us, quæst. 12. col. fin.

14. Sed in re hac ita distinguendum censeo, vt si quidem Iudæus credit se coire cum Iudæa in actu simplicis fornicationis, quem etiam crederet sibi licere, vel saltem pro eo puniri non posse à secularibus Christianis, & tamen in veritate illa mulier erat Christiana & nupta, tunc huiusmodi error atque ignorantia (que in dubio regulariter præsumitur) excusabit eum: quia licet incumberet actui illicito, quoad eius tamen opinionem non erat illicitus. Si vero Iudæus incurreret actui, quem sciebat illicitum, & punibilem, quia sciebat mulierem, cum qua concumberet, Christianam esse, sed nesciebat esse nuptam, tunc eo casu, quia principium delicti scienter, & dolose fuit commissum, non excusatur ratione qualitatibus ignoratæ: quia hæc qualitas accessoria est delicto, nec si deficiat desinit esse delictum. At, quando ignorabat substantiam delicti, & credidit non esse delictum punibile, tunc

quia ignorantia versatur contra substantiam, non autem contra simplicem qualitatem, vt in secundo casu prædicto excusabitur, ita pulchre declarat Angel. in dicta lege, si adulterium cum incestu, §. incestum, num. 5. ff. de adult. ex lege, item apud Labonem, §. si quis virgines, ff. de iniuriis, iuncta lege penult. ff. de adulter. & l. que adulterium, C. eodem titul. & ita intelligenda & declaranda est doctrina Barr. præcitata, prout in terminis resoluit cum Angelo vbi sup. Tiber. Decian. d. num. 24.

15. Hodie vero per l. 9. titu. 24. par. 7. Iudæus, qui Christianam carnaliter cognouerit, pena mortis puniri iubetur, vbi Gregor. Lopez in glossa mueran dicit menti tenendam legem illam: quia imo quod non deberet isto casu imponi pena mortis consuluit Oldrad. consi. 333. quem sup. citauimus. Sicut corrigitur hodie per istam legem Regiam communis opinio prædicta. Sed videtur intelligenda lex Regia præmissa iuxta resolutionem præcedentem ignorantie, vel scientie illius qualitatis, an mulier illa esset Iudæa, vel Christiana.

16. Eadem lex regia declarat penam imponendam mulieri Christiane iacenti cum Iudæo, que est la misma pena que dene auer la Christiana que yo guiere con Moro, quam imponit l. vlt. tit. 25. eadem 7. par. Que es, que si fuere virgen por la primera vez, que lo ficieren pierda la mitad de los bienes, y que los herede de padre, o la madre, o el abuelo si los oviere, e sino que los aya el Rey, y por la segunda vez, que pierda todo lo que oviere, y lo hereden los sobredichos, y ella muera por ello. Y lo mismo manda de la viuda que esto ficieren. Y si fuere casada, que sea puesta en poder de su marido que la quere, o la fuere, o faga de ella lo que quisiere. Y si fuere muger baldonada, que sea de todos, que por la primera vez los azoten por la villa, y por la segunda muera por ello, y quas leges citat Tellus Fernand. in l. 9. Taur. n. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Neophyti an sint ad sacros Ordines promouendi, & numeris sequentibus.
- 2 Neophytus quis proprie dicatur.
- 3 Noniter conuersus ad fidem non est ad sacros Ordines, nec ad minores promouendus.
- 4 Neophytus non solum non est admittendus ad Ordines, & beneficia Ecclesiastica, sed nec etiam ad secularia officia.
- 5 Descendentes à genere Iudæorum indistincte debent frui officiis secularibus, sicut alij Christiani.
- 6 Neophytus quacumque ex lege Christianam Religionem professus, tunc admodum poterit ad sacros Ordines, & Ecclesiastica beneficia promoueri, cum Episcopo visum fuerit vt hic.
- 7 Is, qui à tempore natiuitatis sue ab ipsa infansia etate Christianus est, non prohibetur ab hinc contentis, tamen si patrem suum, aut proauum Iudæum, aut Sarracenum habuerit, ampliatur mem. 8.
- 9 Cap. de reformatione Sacri Conc. Trid. sess. 23. intellectus, & n. 10.
- 11 Noniter conuersus ad fidem an sit restis idoneus? & quid del Morisco. n. 12. & 13.
- 14 Iudæus restis esse non potest contra Christianum. Et quid contra consimilem, n. 15. affirmatur.

An Neophyti sint ad sacros Ordines promovendi ?

QVÆSTIO XXII.

VERO an Neophyti sint ad sacros ordines, & altaris ministerium promovendi Pro huius quæstionis intellectu atque introductione observandum est, Neophytum eum, proprie dici, qui ex Iudaica lege, aut Mahumetica, vel Ethnica nuper legem Christi professus fuerit, non vero is, qui à sua natiuitate iam Christi nomen accepit, genus tamen à Iudæorum, vel cæterorum, quorum modo meminimus, gente deducens. Quæstio primo probatur ex D. Pauli testimonio 1 ad Corin. c. 3, dicentis, non Neophytum, ne forte elatus in superbiam in iudicium incidat, & in laqueum diaboli, hoc est, in arrogantiam, quæ est diaboli ruina secundum Grat. in sum. 48. dist. non enim appellat Neophytum eum, qui ex gente Iudæorum iam olim iamdiu legem Christi fuerit professus, alioqui & ipse Paulus Neophytus diceretur, nec non & reliqui Apostoli. Secundo idem probatur testimonio D. Greg. li. 7. Epist. c. 11. 1. ad Siagrum Episc. habetur in c. vlt. 48. dist. vbi, Neophytus modo habendus est, qui repente in Religionis habitu plantatus, ad ambiendos sacros ordines itreperit. hęc est communis observatio vtriusque iuris Doctorum, secundum D. Cou. in clem. si furiosus de homic. 1. p. relest. §. 2. n. 7. in vers. concl. & ex eo communem dicit, & sequitur D. Azeved. in l. 22. §. 1. tit. 7. lib. 1. nou. collect. Reg. Dicitur enim Neophytus in eo quod est nouum, & phytes, quod est fides, quasi nouus in fide secundum Lamb. ab eo ibi relatum de iur. patr. lib. 2. p. 9. 7. princ. ar. 14. per totum. Eandem communem sequitur, & late probat Hoxeda de incompatib. benef. 1. p. c. 24. n. 1. & Flam. Paris. de resign. benef. lib. 4. q. 4. n. 22. pag. mihi 238. Bernard. Diaz de Lugo in praxi crim. canon. c. 22. Nau. in man. c. 17. num. 205. vers. nec Sarracenus, Borjas de irregul. p. 5. de Neophyt. & Mayol. de irregul. lib. 1. cap. 31. num. 1. & Quintil. Mandos. in tractat. de resignatione gratia, in titulo, de dispensatione cum Neoph. Est communis vt ex Couar. vbi sup. affirmat eam sequutus Vgol. de irregul. cap. 2. in princ. sequitur etiam eam P. Auila de censur. 7. parte de irregularitate ex defectu animæ, disp. 4. dub. 4. pag. 33. col. 1. versic. dubitat. 4. hoc sic præhabito nostra q. sequentibus conclusionibus resoluitur.

Prima conclusio. Neophytus in sensu prædicto, hoc est, nouiter conuersus ad fidem non est ad ordines sacros, nec adhuc ad minores promovendus. Quod primo probatur testimonio Pauli præcitato, & ex aliis quam plurimis in vnum cõgectis per D. Cou. vbi sup. n. 6. vers. de Neophyti & n. 7. vbi hanc conclusionem tenet, & Hoxeda, d. c. 24. n. 1. & 3. vbi n. sine huius n. 3. inquit, quod præfati etiam Neophyti sunt incapaces Ecclesiasticorum beneficiorum, quia non nisi clericis cõcedenda sunt, secundum ius Canonicum. Eandem conclusionem tenet etiam, & probat late Ignat. Salze. in præct. crim. canonica, Bernard. Diaz c. 23. quod noue editum est n. 2. per totum, quod & probatur Montal. in l. 2. tit. 3. lib. 4. for. leg. in leg. in gl. mag. in vers. item alleg. c. constituit & Flam. Paris. vbi sup. n. 21. Est communis secundum Vgol. vbi

sup. d. c. 2. §. 2. n. 1. qu. n. 2. rationem reddit, & ampliat vt procedat etiam in minoribus ordinibus, & in prima tonsura, & n. 3. & 4. quod in hoc dispensat solus Rom. Pont. secundum Borjas, & Nau. quos refert, & sequitur hanc primam conclusionem P. Auil. vbi sup. vers. sit ergo.

Quæ communis sententia nedum procedit quoad ordines Ecclesiasticos, & beneficia Ecclesiastica, sed etiam quoad secularia officia, ad eamque Neophytus eligendus non est, vt probatur in Concilio Tolet. relato in c. constituit, 17. q. 4. & ibi glossa, & Archid. & probat late alios plures allegans Hoxeda, d. c. 24. n. 5, & Auila vbi sup. vers. 4. concl.

Descendentes tamen de genere Iudæorum indistinctè debent trahi officii secularibus, sicut alij Christiani huius Regni, expressa l. 6. ad fi. rit. 24. p. per quam ita tenent Auend. in suo dist. verb. Iudæos, & Oral. de nob. 2. p. 3. p. c. 7. n. 23, & Alphond. de Heredia in suo libello vulgo dist. de ebadu de Inezet, in q. si el Iudæo puede ser Iuez, & Olan. in concordant. nom. lit. A. n. 73, & 74. quos refert, & sequitur Azeved. in d. l. 22. sub n. 1.

Secunda conclusio. Neophytus quacumque ex lege Christianam Religionem professus tunc demum poterit ad sacros ordines, & Ecclesiasticas, beneficia promoveri cum Episcopo visum fuerit, eum iam in moribus, & Christiana disciplina satis instructum esse, in quidem vt iam veteranus Christi miles censi iuste possit. text. in c. 1. 57. dist. in quo Roman. id notauit singul. 416. Felin. in c. cum sit de Iudæis, Dec. in c. eam te, col. 2. n. 6. vers. vel tertio de rescript. vbi est text. secundum hanc conclusionem intelligendus, dum in fine dicitur pro eo vero quod Iudæus exiterit ipsum dedignari non debes: innuit namque aperte text. his verbis præteriti temporis, quod iam non sit Iudæus, sed conuersus ad fidem Christianam: quo fit vt rectè ibi Felin. & Rip. n. 3. existimauerint posse ad ordines, & Ecclesiastica beneficia admitti, qui non nuper, sed iamdiu relicta gentilitium, aut Iudæorum lege Christianam, & Euangelicam fuerit professus.

Hanc secundam concl. per præd. probatur D. Cou. vbi sup. n. 7. in 3. conc. Borjas p. 5. de Neoph. n. 11. & Bern. Diaz vbi sup. n. 7. vers. potest tamen, & Vgol. d. §. 2. sub n. 3. vers. 2. & n. 4. & Flam. Paris. 23. Ign. Salzed. n. 7. & Hoxeda etiam vbi sup. n. 4. ad momentes id caute discernendum esse: non enim satis est, vt semel quis, aut vnico actu bonus vir probatus sit, sed vt sæpissimè, & in pluribus diuersisque actibus perspicuus exploratusque sit, necesse est. Et iux. sup. d. intelligendus est Montal. vbi sup. dum dicit, quod si nouiter conuersi ad fidem libenter zelo fidei informati accedant ad ordines, beneficia, vel officia publica omnis in eis cessat suspicio, maxime si per temporum interstitia quinque vel septem annis sunt in Catholica fide inueterati, quia ex tunc iam Neophyti dici nõ valent. Hoc namq. tori Episcopi prudentie remittendum est iuxta prædicta, non tamen credo verum in nouiter conuersis etiam per decennium, vt magis placet nouissimo Th. Sanch. in sua sum. lib. 2. c. 28. n. 12. contra Nau. in man. c. 27. n. 205. Eandem secundam conclusionem tenet etiam Auil. vbi sup. vers. 2. concl.

Sic denique multi fuerunt olim ad Ordines sacros, Ecclesiasticos dignitates admisi, qui è Iudaica vel gentilitium lege fidè Christi susceperunt, & tamen vitæ, & moru probitatem, atque ideo, quia iamdiu Catholice religionis institutis fuerant edocti, nomen Neophytorum amiserant.

Tertia

Tertia conclusio. Is, qui à tempore natiuitatis suæ ab ipsa infantie ætate Christianus est, nec à beneficiis Ecclesiasticis, nec à sacris Ordinibus, nec ab officiis publicis, & secularibus (vt in prima conclus. dicebamus) prohibendus est, tametsi patrem, auum, aut proauum Iudæum, vel Sarracenum habuerit, quoniam hic proculdubio Neophytus non est dicendus, secundum propriam huius dictionis significationem, licet vulgo apud Hispanos appellerentur Conuersus, aut Marranus, vt probatur in d. c. eam te de rescript. & in c. si quis agritudine, 57. dist. Ita tenent, & probant Couar. vbi supra n. 8. concl. 6. post Montal. vbi sup. in vers. interstitiis ergo, & plures ita tenentes refert, & sequitur Hoxed. in compar. ben. 1. p. c. 23. n. 54. dicens quod ab hac conclus. nemo recedit, & quod eam tenent Nauar. in Man. c. 27. num. 206. & D. Onzala Theolog. in suis sacris narrationibus Scripturarum lib. 7. verbo, Neophytus, sequitur etiam Igo. Salzed. vbi supra, d. c. 23. nouiter edito n. 8. vbi etiam citat latissime hoc tradentem Otalor. de nobil. 2. p. 3. p. princip. alius, c. 7. per totum, sequitur dicens quod ita tenent communiter DD. Flam. Paris. vbi supra, lib. 4. de resign. benef. 4. q. 24. & Vgol. d. §. 2. num. 4. vers. 3. Et licet Ioan. Staphileus de liter. gratia, & iustitia, vers. fin. n. 30. asseueret consuetudine receptum esse vt istis dispensatio indulgeatur, verius est quod nulla dispensatio necessaria sit, cum nullo Canonico impedimento astricti sint, vt probat, & affirmat Ignat. Salzed. vbi supra, d. n. 8. Eandem tertiam conclusionem sequitur etiam P. Auil. vbi supra, vers. 3. concl. Man. Rodr. in sum. 1. tom. in 2. editione, c. 160. n. 1. & 1. tom. 99. reg. q. 24. art. 7. P. Suar. 5. tom. 3. p. disp. 43. sect. 3. n. 8. Spino in spec. est. gloss. 3. princ. n. 48. & nouissimè Sanch. vbi supra, id ampliat quauis parentes adhuc Mauri, aut Iudæi persequerent.

Hinc est, vt licet frequentissimè in aliquibus dicebatur, qui ad sacros Ordines promovendi sunt summaria informatione probare teneantur, quod nec generis notam, nec maculam patiuntur, & sic quod descendunt à veteranis Christianis, atque immaculati, non tamen repellendi sunt, nisi qui secundum iuris Pontificij sanctiones iuxta prædicta à sanctorum Ordinum perceptione arcentur. Non igitur hi, de quibus in hac 3. conclus. agimus, sed potius de rigore iustitiae sunt admittendi, nisi aliud Canonicum obstat, vt in terminis rectè probauit Ignat. vbi supra, num. 23.

Deducitur, & secundo ex superioribus intellectus ad text. in cap. 2. de reformat. sacri Concil. Trident. sess. 13. vbi dum agit, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, vt per illum verbum de natalibus, non quidem intelligatur nouum aliquod impedimentum, quod antea iure communi non fuerit inductum, inducere, sed de legitimitate iuxta ius commune, secundum Nauar. in n. 28. in add. ad c. 25. Manual. n. 68. in princ. & Pet. Zened. in sua collect. ad Decretal. collect. 77. num. 8.

Tertio inferitur similiter idem probandum esse iuxta c. 7. eiusdem sessionis, quo Episcopis iniungitur, vt antequam ad sacrorum Ordinum ministerium accedant, summa diligentia inter alia inquirant ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem. Non enim ex hoc nouum Ordinis impedimentum induxit Sacrum Concilium, sed demtaxat que antiquo iure statuta erant seruari ad vnguem præcipit, ita in terminis tenet Salzed.

Praxis Criminalis.

vbi supra n. 24. censens hoc non vulgaretur notandum, quia multi circa id hallucinantur, idem tenent alios allegans Sanchez, vbi supra, num. 15. Et quod verbum illud, genus, intelligatur de legitimitate, & libertate probat Petrus Zened. vbi supra, dicens quod ita omnes interpretantur c. quando, vers. genu, 24. dist. hodie inuouatum per d. c. 27. Sacri Concil. Trident. idque etiam satis colligi affirmat, ex eodem Concil. Trident. sess. 23. de reformat. c. 1. quicumque in princ. & sess. 7. de reformat. c. 1. ad Cathedralium, & sess. 24. de reformat. c. 1. si in quibuslibet, & illustrissimorum Cardinalium congregatione, die 12. Iunii, ann. 1592. ad Episcopum Pacensem ita rescripte, vt vidi, nempe d. c. 7. non excludendos eos ab Ordinibus, qui ducunt originem à Iudæis.

Hæc declaratio Cardinalium hodie refertur à Prospero Farinac. in sua 4. p. de decisionum Rotæ, dec. 8. Pacensis 11. Mensis Iunii ann. 1591. in hunc modum. Congregatio Concilij censuit quamuis ordinandorum genus, ætatem, & conditionem diligenter inquirere debeat, iuxta cap. 7. sessione 13. non tamen eos ab ordinatione, nisi aliud Canonicum obstat impedimentum, qui à Iudæis originem trahunt, vel quorum maiores, & si heretici fuerint, emendatos tamen esse constat, & re incorporatos Ecclesie vnicati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesie penitentiam recepisse, quam vel perfecerunt, vel perfectioni eius insisterunt, aut paratos fuisse ad recipiendum eandem, iuxta constitutionem Bonif. VIII. que incipit, statutum, id tamen intelligendum esse, nisi aliquo privilegio Apostolico, aut confirmatione caneretur. Inquit tamen Flamin. Paris. vbi supra, d. q. 4. num. 25. & 26. hoc non posse ad sacros Ordines promoveri statuiffe Paulum IV. & confirmasse felicis reformationis Greg. XIII. extendentem hoc ad descendentes ex Mauris, vt per Nauar. conf. 1. de Iudæis, apud quem ego tale quippiam non inuenio, nec vidi hucusque præd. Pontificum decisiones, quod si ad sint, seruandæ erunt, sin minus conclusio supra d. 5. que est communis vera, & iudicial. Responderet etiam d. c. 7. de reformat. P. Henr. & cum eo Auil. vbi supra, vers. si obicitur Concilium, hoc decretum esse ad investigandum verum sint filij ancillæ, vel hereticorum.

Denique in calce huius quæstionis inquitendum est, quanta veritate polleat dictum Felini, in c. cum sit, & in c. Iudæi de Iudæis, asseuerantis Neophytum nouiter ad fidem conuersum ad fidem, non esse testem idoneum, nec ad testimonium admittendum contra Christianum per text. in c. non potest, 2. quæst. 7. ex Concil. Tolet. 4. cap. 64. sequitur Rip. in d. cap. eam te, num. 30. de rescript. Marfil. singul. 107. & 273. Carret. Reg. in suo tractat. de heretic. in c. incip. modo qualiter, num. 26. sed & lib. 10. Gothorum fori lib. 12. hoc expressè præcipiebat.

Nihilominus opinio hæc vera omnino non est, siquidem Concil. Toleran. præcitatum hoc non probat, sed solum de eo agit, qui cum Iudæus esset Christianus effectus fuit, & tandem post in I. Christi est præuaticatus: non autem de eo Neophyto, qui nouam Religionem Catholicè obseruat, vt patet ex eius verbis, quæ sic se habent. Non potest erga homines esse fidelis, qui Deo exiterit infidelis: Iudæi ergo, qui dudum Christiani effecti sunt, & nunc in Christi fidem præuaticati sunt, ad testimonium dicendum admitti non debent quamuis esse Christianos annuntient, quia sicut in fide Christi suspecti sunt, ita & in testimonio humano dubij habentur: infirmari ergo oportet

F 6071111

eorum testimonium, qui in fide falsi docentur, nec eis credendum, qui veritatis a se fidem abiciunt.

Quare merito prædicta sententia Fel. non omnino placuit Couar. ubi supra, n. 8. in 4. concl. libenter iudices admonet, vt in hac opinione ad praxim recipienda cautissimè, ac discreti viri arbitrio vrantur: necnon & Ignat. Salzed. ubi supra, num. 5. dicenti quod cum lilla fori Gothorum antiquata iam sit, iudicis prudentiæ relinquendum censet, qui perpena qualitate rei ipsorumque testium ex dicta causa fidem adhibeat, vel denegat.

12 Censet præterea auctor hic num. 6. certissimum esse quod nouiter conuersi, qui ad nos peruenerunt ex Granateni rebellionè, ann. 1569. (quos Moriscos appellamus) licet baptizati sint, cum tamen contra eos plurimum vergeat sinistra suspicio, quod fidem Christi non pro animi candore profiteantur, & multi in ea præuaticati sint, & malis impiisque moribus sint imbuti, testes idonei non sunt, nec integra fides eis dabitur: pro quo plurimum conducere ait text. egregius in d. c. non potest, ex Concil. Tolet. supra relato, & hoc in forensibus controuersis vtilissimum esse affirmat.

13 Sed pro concordia dictarum opinionum Hoxeda d. c. 2. q. n. 5. in vers. pro concordia autem, ita dicendum esse affirmat, quod Felini sententia procedit, quando quæstio vertitur inter Infidelem, & Catholicum, tunc enim non admittitur Neophytus in testem. Si autem quæstio est inter Catholicos, Neophytus bene potest admitti in testimonium, quia par affectio tollit omnem suspicionem, vt ibi late iure probat, quæ concordia mihi placet, & tenenda videret.

14 De Iudæo indubium est testem esse non posse contra Christianum, maxime in criminalibus, vt habetur in c. 1. & c. Iudæi, de testib. & c. pagani, & c. si hereticum, 2. q. 7. tenet Speculat. & post eum Ioan. Andr. in addit. ad titulum de testib. §. 1. in vers. item, quod est Iudæus, refert plures Tyber. Decian. 1. tom. tract. crim. lib. 5. c. 13. n. 8. Mascart. de probat. 3. tom. conclus. 137. num. 41. ubi num. 42. ampliat & limitat, & allegat alios plures Petr. Zened. in collect. 83. ad Decret. num. 1. expressa l. 8. tit. 6. p. 3. ibi: E auñ decimos que home de otra ley assi como Iudæo, o Moro, o Herege, que no puede testificar contra Christiano, & ibi Greg. Lop. in gloss. Iudæo, Moro. Excipitur ibi casus prodicionis contra Regem vel Regnum, ca emonces (inquit lex illa) bien puede ser cabido su testimonio, seyendo tal home, que los otros de su ley non lo pudiesen deshechar por derecho para no valer non lo que testiguase, e seyendo el fecho aueriguado por otras prouenas, o presumpciones ciertas.

15 Excipit etiam lex illa alium casum, nempe, quando aquellos que fuesen de otra ley ouiesen pleyto entre si mismos, que bien pueden testificar unos contra otros en juyzio, e fuera de juyzio. Quinimo admittitur contra factum Christianum, & relapsum, & sic contra hereticum, secundum Mascard. de Sufa. in tract. de Iud. 2. p. c. 5. num. 15. in fin. quem refert, & sequitur Decian. ubi supra, d. num. 8. in fin. Et de iure communi, quod Iudæus testis esse non possit, ponit regulam cum pluribus ampliacionibus, & limitationibus Farin. nouissimè in 1. tom. de oppos. contra test. q. 56. ff. n. 205. cum pluribus sequentibus.

De filiis hereticorum an ad Sacros ordines promoueri possint, agit Salzed. ubi supra, pag. 77. vers. dubitari dicam, infra in tit. de heret.

S V M M A R I V M.

1 Statutum, lex, vel constitutio Ecclesie, Collegij, vel confraternitatis, &c. præcipiens, qui originem duxerint à gente Iudæorum, vel Maurorum, an valeat? & numeris sequentibus. Proceditur per conclusiones, & declarationes latissimè, ideo videnda sunt omnia hic dicta in materia.

An valeat statutum, lex, vel constitutio Ecclesie, Collegij, vel confraternitatis, &c. præcipiens ne admittantur, qui originem ducunt à gente Iudæorum, vel Maurorum, &c.

Q V Æ S T I O XXVI.

QUÆRO denique an valeat statum, lex, vel constitutio Ecclesie, Collegij, vel confraternitatis, vel alterius communitatis, aut religionis, præcipiens ne in suis congregationibus admittantur hi, qui originem ducunt à gente Iudæorum, vel Maurorum alteriusve sectæ illicitæ, & reprobatae, & sic descendentes à Neophytis, & qui communiter Conuersi, aut recentes Christiani vocantur, sed tantum, qui veterani Christiani sunt, atque ex immaculato sanguine descendunt. In hac quæst. multos congerit Petrus Zened. in collect. 77. ad Decretal. sed nihil resoluat. Ego vero referam opiniones Doctorum & postea procedam per conclus. & declarat. Et in primis inuenio Montalu. in l. 2. verbo, tornadizo, titul. 3. lib. 4. fori, late probantem conuersos admittentes esse ad Ecclesiasticos Ordines, & officia publica, sicut antiquos Christianos (in quo tenende sunt conclusiones quas supra deduximus in questione modo præcedenti) ex quibus audacter nimis scribit, præmissum statutum hereticam prauitatem continere: inuehitque contra priuilegium Ciuitati Toletæ à Rege Alphonsio indultum, quo continetur ne vlli Iudæi, nec ei qui ab eis originem habuerunt publicis muneribus fungi possint, & tandem dicit, o gloriosa Ciuitatis Toletana, propter Ciuium tuorum malitiam tua gloria reddidit sine gloria, tua stabilitas vocatur instabilis, tuæque constantie antiqua soliditas linguis hominum vocatur infirma, quem refert D. Cou. in elem. si furiosus de homicid. 1. parte relect. §. 2. num. 7. & sequitur D. Perez in l. 9. tit. 1. lib. 1. ordinar. col. 54. & in l. 1. tit. 1. lib. 4. ordin. col. 1316. circa fin. data scientia, & prelatione virtutum in ignobili, quamuis esset de nouo ad fidem conuersus, cum Montalu. ubi supra, sequitur etiam Auend. c. 19. prat. in 1. part. n. 20. adducens textum in cap. can. re in fin. de rescript. ibi, pro eo vero quod Iudæus extiterit, ipsum dedignari non debes: & ibi Abb. notat quod conuersi ad fidem ex gente Iudæorum possunt habere dignitates Ecclesiasticas, ex eo quod magis laudandi sunt quam vituperandi, quod Iudæi fuerint, adducit etiam l. 6. titul. 24. part. 7. in fine, quæ indistinctè decidit hos nouiter conuersos admittendos esse ad honores, & officia publica.

Limitat

3 Limitat autem Auend. ubi supra, quod prædixerat, nisi ipsemet fuerit olim Iudæus, aut Maurus, nam facillè non admittitur, nisi Conuersus esset persona insignis, & multum decora secundum Felin. in d. cap. eam re num. 12. seruat quod non sit filius ex personis, quæ prohibentur habere officia publica, de quibus in pragmatica Granaten. cæteri vero Conuersi, de quibus dixit in suo dictionario verbo Iudæus, inquit admitti posse ad officia publica: tamen propter estimationem seculi, data paritate, ipse præferret ipsis Conuersis antiquiores Christianos. Ergo si illi Conuersi possunt, & debent admitti saltem in casibus, de quibus supra in quæst. præcedenti, statutum contrarium tanquam contra ius commune, & Regium videtur quod non valeat. Sed & pro hac parte adducit alias rationes Fr. Anton. à Cordub. lib. 1. quæstionum quæst. 54. & latissimè agit de hac parte, nouem fundamenta pro ea adducens. Sed eis respondet Hoxeda de in comp. benef. 1. part. cap. 23. à princip. vsque ad num. 86. in clu. iuc. ubi num. 81. refert plures auctores huius opinionis.

4 Rursus contrariam partem latissimè tuent D. Simanc. de iustit. Catholic. tit. 47. de parit. & conuers. num. 82. cum sequentibus, ubi exorta aspera, & vehemènti quæstione, vitum isti ad fidem recenter conuersi, & eorum liberi veteribus Christianis in omnibus æquandi sunt, asserit quoddam, quos vehemènter tangit iste dolor, multis argumētis probate conari inter hos, & illos nullum esse discrimen constituendum. Quod facile (inquit) illis concesserim in his tantum rebus, quæ ad fidem, vel Religionem, vel ad ius naturale, vel ad iustitiam commutatiuam pertinent, in his enim omnes æquales esse debemus, sicut illorum argumenta ostendunt, cap. 1. cum sequentibus, 56. distict. glossa in regia l. 2. titul. 3. lib. 4. fori, quæ quidem est Montalu. Buridianus lib. 5. Ethicor. quæst. 11. in honoribus tamen, ac dignitatibus in distributua iustitia, & id genus aliis, plurimum refert nobilis sit, quis cuius, an peregrinus, Iudæus, an Græcus, Neophytus, an ex vetustissimis Christianis. Id enim ratione naturalis apud omnes gentes constitutum, & apud omnes populos vitatum, & iure gentium receptum est, quo sit, vt prohiberi possint illi Conuersi à veterum Christianorum Collegiis, & prærogatiuis, sicut in Hispania iure, ac merito arecti, ac repelli solent ab officiis Sanctæ Inquisitionis, à Collegiis scholarum, à Monasteriis multorum Sanctorum, & præcipuè D. Hieronymi & à quibusdam Capitulis Ecclesiarum, & Sodalitatum, & Confraternitatum. Quod iustissimum esse pluribus constitutionibus, & statutis à Summis Pontificibus approbatis, & confirmatis, cuius pio, & orthodoxo viro facillè persuasum est, & perspicuum esse poterit, inquit Simanc. & quod postremo accedat maxima vtilitas, rebus ipsis experientis assiduis comprobata. Denique multi istorum suspecti sunt in fide, inquieti, ambitiosi, seditiosi, & propter patrum, & consanguineorum infamiam, dignitatibus, & honoribus indigni, & Collegiis honestioribus minus idonei: nec vllus infecti poterit maiores istorum perfidos fuisse Iudæos, & ore Seruatoris nostri vocatos progeniem viperarum, generationem prauam, & adulteram. Sed & contra eos in proposito maxime inuehit alia præta adducens Oratora de nobilitate, 2. part. 3. part. princip. cap. 7. num. 16. cum pluribus sequentibus, ubi quod & si non neget, nisi quod ex illis plures tam felici sydere nascuntur, vt virtutibus, & bonis moribus, & supremæ scientiæ, & eruditionis datæ polleant, & abundant, quibus non sunt neganda alia virtutum præmia, quia tamen, vt plurimum ferè omnes redolent, vt inclinentur ad suæ nature vitia, & ad longum recalcitrant, & ad suos conuertuntur ritus, & mores, expedit potius, vt si qui pauci ex illis euadunt, moribus ingenuis, & virtutibus præditi, separatim, & specialiter vitamur, quam quod propter eos paucos tota nobilitatis massa corrumpatur, & quod vtique facillè, & breuiter fieret, si illis daretur accessus ad honores, & dignitates, quibus per nobilitatem datur aditus. Quare sanctè & iustè (inquit Oratora ubi supra, num. 62.) Collegiorum constitutionibus in nostro Regno excluduntur, cum Collegia sint hodie mundissimi fontes, ex quibus ad totam Rempublicam gubernandam sciantur flumina, & deriuantur riuuli personarum virtutibus, sanctitate, & omnigena doctrina integerrimi, quorum ministerio, & diuina, & profana Reipublicæ officia honorificè, sanctè, & iustè administrantur. Et sanctus & iustus est statutum Sanctæ Ecclesie Toletanæ per Archiepiscopum Ioan. Martinez Siliceo à Sede Apostolica confirmatum, quo cauetur vt nullus huius generationis in d. Ecclesia de cætero admittatur. Et ad ipsius exemplum, & imitationem in Genesi Ecclesia, aliis Mentefana, simile statutum promulgatum est, id procurante domino P. Pacheco Cardinali, eius Ecclesie Præsule, & vtiqum (inquit ille) in omnibus huius Regni Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis idem fiat: Separat enim futurum inde Deo honorem & gloriam, Reipublice vero perpetuam salutem, & augmentum permansura. Eandem sententiam probat etiam latissimè Anton. à Cordub. ubi supra, cum quadam modificatione, de qua infra, & Azuced. in l. 22. num. 1. cum sequentibus, tit. 7. lib. 1. nou. collect. reg. & Ignatius Salzed. (legitima tamen auctoritate interueniente) in practice. crimin. Bernardi Diaz, cap. 22. num. 11. cum sequentibus, ubi n. 19. defendit nuncupatum cum Ioan. Oratora prædictum statutum Ecclesie Toletanæ, Et tandem, num. 18. in fin. ea statuta, potissimum quæ superioris auctoritate confirmata sunt, & ad vnguem seruanda esse censet, & inquit lapsam fuisse Montalium in prædicta sua inuectiua contra regiam urbem Toletanam: siquidem non ipsa ratione dicti priuilegij, seu statuti antiquam gloriam, & Maiestatem amisit, sed potius diutius conseruauit incolumem. Hanc etiam sententiam latissimè duodecim fundamentis comprobat, & tenet Alphons. Hoxeda, de incompatibilit. benef. prima parte, cap. 23. à num. 87. vsque ad fin. ubi num. 135. inquit, quod ex dictis fundamentis, & responsionibus, quas ibi facit ad argumenta partis negatiuæ, luce meridiana clarius ostenditur præfata statuta iustissima esse, ac omnino conseruanda, & quod ita videtur sentire Martin. Nauarr. in Manual. 2. cap. 27. numero 205. & expressè præfata statuta defendit Simanc. in tractatu particulari, quem fecit in defensionem præfatorum statutorum. Et tandem omnes, & Catholici Doctores, tam iuris diuini, quam humani professores nostræ tempestatis communiter censent præfata statuta æqua, & iustissima atque omnino defendenda, & quod ita tenendum est. Verum id intellexerat prius numero 60. cum sequenti de statutis confirmatis auctoritate Apostolica, quia hoc est necessarium: Episcopi namque, & alij superiores, seu inferiores non possunt

Præta Criminalis.

facere statuta contra ius Canonicum, sicut sunt hæc statuta, vt ibi late probat.

Ego quidem semotis statuto, lege, constitutione, vel fundatione teneo conclusiones, quas supra in q. præcedenti firmavi. Illis vero, vel singulis eorum stantibus, sequentes conclusiones probat.

5 Prima conclusio sit. Statutum, lex, vel constitutio Ecclesiarum, Militiarum, Monasteriorum, & aliarum Communitatum hoc de quo supra præcipiens, à Summo Pontifice, vel Rege nostro, aliove legitimo Superiore confirmatum, vel confirmata, aut approbata, proculdubio seruandum, vel seruanda est inuolubiliter ex iustis causis & rationibus, & fundamentis, de quibus supra in secunda parte, quibus iustissime Superior motus fuit ad confirmationem. Hoc tenent ferè omnes, èlque verissimam & magna forent infamia, qui contrarium intenderet, sicut fecit Henricus Mauroy, qui verbosa, & licentiosa Apologia in Archiepiscopum Toletanum contrariam opinionem defendere contra Summos etiam Pontifices fallacibus, & importunis argumentis temere conatus est, quem nuncupatum reprehendit Simanc. *vbi supra, in priori loco, num. 84.* & Ignatius *d. c. 23. n. 19.* probans iustissimum esse prædictum statutum post Simanc. & reliquos *vbi supra.*

6 Hodie Summus Pontifex Gregor. XIII. suo motu proprio incip. in Ecclesiis, sub data Romæ Idibus Nouembris, anno 1580. præcepit ac mandauit vt repellantur ab Ecclesiis, præcipue insignibus, qui propter genus, aut hæresim proprio, siue stirpis cognatione vitio contaminari, per Canonicas sanctiones, aut statuta à Sede Apostolica confirmata, aut Apostolica priuilegia, prædictis Ecclesiis prohibentur, & quod prouisiones contra prædicta factæ sint nullæ. Ex quo approbata manet hæc nostra prima conclusio, & ampliata ad prohibitionem de prædictis personis factam, non solum per statuta à Sede Apostolica confirmata, sed etiam per Canonicas sanctiones, aut per Apostolica priuilegia.

7 Nec in hac specie admittendam esse censeo opinionem Ant. de Cordub. *vbi supra, conclus. 3. fol. 438.* modificantis, & limitantis nostram primam supradictam conclusionem, in illo descendente à gente Iudæorum, &c. qui morum sanctitate insignite eruditione decoratus sit, adhuc namque si generis labe infectus sit admitti non debet: non enim decet vt quotidie hoc quæsito colore iustissimæ sanctiones violentur, nec propter probos mores alicuius iura sunt violanda, vt notat Bald. per illum text. in cap. 1. vt lite pendens. sequuntur Barbat. *consil. 10. col. 1. lib. 2. l. 1. in l. qui iurisdictio, colum. vltim. ff. de iur. omni. iudic.* Decius in cap. postremo in fine, de appellatione.

8 Et vbi quærimus de simplici iustitia non cutamus merita personarum, Bald. in cap. sedos, paulo ante fin. de rescript. per l. cum pater, §. rogo, ff. de legat. 2. bonu text. in cap. mulier, verbo Sancta, 23. distinctione, & plura congerit pro, & contra Tiraquell. de penitent. temp. causa 51. Ex quibus præfatam limitationem reprobat Ignat. *vbi supra, numero decimosextimo,* contrarium & bene probans contra ipsum Anton. de Cord. fateretur tamen tantam posse esse bene meritum integritatem alicuius, aliaque præclara opera, vt dispensatio à Superiori indulgeri possit, ex Cardin. à Turrecemat. in cap. 1. 48. distinctione, quem sequitur Cordub. *vbi supra,* & tenuit prius

Hoxeda *vbi supra, n. 3. ibi.* & quamuis: & potest ex multis comprobati congeitis ab And. Tiraq. *vbi supra, n. 150.* Verum abque prædicta legitima dispensatione indistincte tenenda est omnino prædicta conclusio.

Secunda conclusio. Statuta prædicta facta ab Ecclesiis, vel aliis communitatibus, non confirmata à Summo Pontifice vel alio superiore, qui ius confirmandi iure habeat, sed solum stando in terminis iuris communis (salua in omnibus Sacrosanctæ Matris Ecclesiæ reuerentia) non sunt valida, nec seruanda, sed potius ipsum ius commune, de quo in quæst. præcedenti, & latissime per Hoxed. *d. cap. 23. num. 49. cum seqq.* cui iuri communi in hoc statuentes præiudicare non possunt absque auctoritate, vel confirmatione legitima superioris. At vero superior potest, cum sit legislator, habeatque legitimum auctoritatem legem condendi, iusque commune interpretandi, distinguendi, & corrigendi, & nouum ius edendi, in pertinentibus ad gubernationem, & politiam Reipublicæ, & ad iustitiam distributiuam. Hanc secundam conclusionem in terminis tenent auctores prioris partis, necnon & Ignatius *vbi supra,* vt constat ex eius verbis supra reletis, & præcipue Hoxeda *vbi supra, n. 54.* dicens, quod scribentes firmiter tenent, & iure communi, nec à beneficiis Ecclesiasticis, nec à dignitatibus, nec à sacris Ordinibus prohibenti cum, qui à tempore natiuitatis ab ipsa quidem infantie ætate Christianus est, tamen patrem, auum, aut proauum Iudæum, vel Saracenum habuerit, vt probatur in cap. 2. am. 12. de rescript. & in c. si quis agriudine, 57. distinctio. Et refert plures DD. ita tenentes, & inquit quod ab hac conclusione nemo recedit, & in num. 69. refert diplomata Apostolica Nicolai S. Rom. Pontific. ad Hispaniæ Prouincias data ann. 1461. & Pontificatus sui ann. 5. vbi acerbissima, & seuerissima obiurgatione auctores huiusmodi statutorum, & eorum defensores persequitur, & ad sanam mentem reuocat, illosque appellat nouæ zizanie seminatores, vnitatis & pacis Christianæ corruptores, & eius dissidij inuocatores, quod per vas electionis Apostolum Paulum extirpatum fuerat. Dicit etiam illos proximorum scandalizatores esse, & à Catholice fidei Apostolice veritate aberrantes, & qui contra fessissent, eos videri contra Christianam doctrinam facere, & sacris arcendos esse. Et num. 60. inquit quod ratio reuocationis præd. statutorum fuit, quia ea non erant confirmata auctoritate Apostolica, quod erat necessarium, quia Episcopi, & alij superiores, seu inferiores non possunt facere statuta contra ius Canonicum, sicut sunt hæc statuta, vt ibi iure probat num. 61.

Ampliat hæc secunda conclusio, vt etiam conclusio antiqua auctoritate Summi Pontificis non confirmata, vel approbata (dummodo non sit immemorialis) quod ignobiles, & descendentes ex genere Iudæorum, ad præbendas, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas non admittantur, eos non excludat, dum tamen alias cætera requisita in ipsis concurrant: quod probatur argum. text. optimi in c. venerabilis 37. de præbendis, ibi. Consuetudinem allegans antiquam inuolubiliter obseruatam, iuxta quam nullum nisi nobilem, & liberum & ab vitroque patente illustrem, honestæ conuersationis, ac eminentis scientiæ in suum consortium hæctenus admiserant, iuncta decisio. text. ibi: Nos igitur attendentes, quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas

honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seuitorem, ad cuius regimen non multos secundum carnem nobiles, & potentes elegit, sed ignobiles, ac pauperes, eo quod non est personatum acceptio apud ipsum, & vix ad culmina dignitatum (nec ad Præbendas) viti eminentis scientiæ valeant reperiri, exceptiones huiusmodi non duximus admittendas: ideo mandauit Summ. Pontif. Cap. Argentinensis Ecclesiæ, vt recipiant eum, cui Episcopus Portuensis præbendam vacantem contulit. Qui text. in sua decisio expressus videtur pro hac sententia, vbi gloss. verbo non multos, inquit: Hoc dicit propter Paulum, & B. Bartholomæum, qui nobiles fuerunt, alij vero Apostoli ignobiles, & pauperes fuerunt, & tamen electi fuerunt ad regimen Ecclesiæ, quia apud Deum non gradus elegantior, sed vitæ melioris actio comprobatur, c. sicut excellentiam, 23. quæst. 4. Quam sententiam ceteri sequuntur secundum Tiraq. num. 14. in loco statim citando, & ita Abb. in d. c. venerabilis, num. 4. notat non valere statutum, quod viget in multis locis Alemanniæ, vt ignobiles non admittantur in Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, quia apud Deum non est acceptio personarum, vt ibi, & in c. nouis, de iudic. nam cum consuetudo contraria reprobetur fortius, non valet statutum, cum consuetudo contra canones sit maioris roboris, quam statutum. Eandem sententiam tenet Decius in cap. cum adeo, col. fin. num. 4. de rescript. refert, & sequitur Roch. de Curt. de consuet. sect. 3. num. 12. vbi quod id notant Abb. & alij in d. c. venerabilis, quod etiam fateretur Tiraq. de nobil. c. 10. n. 18. sequitur etiam bonus de Curtol. in tract. de nobil. 4. p. col. 6. num. 33. dicens prædictum textum nullam cauillationem, seu interpretationem contrariam recipere posse.

Et quamuis Rom. sing. 485. heci sui rogatu, vellet contrarium tenere, quatenus dicit aduersus talem consuetudinem, seu statutum Episcopus dispensare minime posse, & sic videtur præmittere, quod valida sit prædicta consuetudo, vel statutum, quem in hoc refert, & sequitur Felin. in cap. super eo, num. 5. versio. 2. qualitas est nobilitas, de testibus, & Decius in cap. ac si clerici, §. de adulteris, col. 1. versio. 4. conclusio. num. 10. de iudic. & Ioan. de Selua de benef. 3. part. in quæst. princip. & veram præsupponit Ioan. Rayner. in tract. de nobil. 7. q. princip. & cum eis remanere videtur Tiraq. d. c. 20. num. 19. cum eam opinionem posteriori loco subiectam reliquerit, nec ab ea expressè recesserit.

Attamen hi DD. postremi male dicunt, & loquuntur contra text. in d. c. venerabilis, ad quem non aduertunt, quia caullari non potest, quoniam expressè contrarium dicit secundum Rochum, vbi supra, & procedit in consuetudine ordinariæ: scilicet vero est in consuetudine immemoriali, quæ quidem valida est in hoc, vt dicebamus in conclusio. quia habet vim tituli, nempe priuilegij, seu confirmationis Romani Pontificis, vt probat Hoxeda d. c. 23. num. 50. ad fin.

13 Sed in specie d. c. venerabilis, ita resoluendum est, quod nobiles data paritate morum, & scientiæ, ceteris omnibus concurrentibus sunt præferendi ex mente Felin. in d. c. super eo, & Selua de benef. in tertia parte, quæst. 7. num. 13. Tiraquell. latissime d. cap. 20. num. 1. cum sequentibus, præcip. num. 17. vbi plures ita tenentes refert. At vero data scientia, & prælatione virtutum in ignobili præferitur hic, non obitate prædicta consuetudine, vel statuto contrario. Itam resolutio

Praxis Criminalis.

lutionem ponit Didacus Perez *vbi supra, col. 131. 6. in versio. su igitur conclusio.* Intellige tamen de consuetudine, vel statuto auctoritate legitimi superioris non confirmatis, alias enim si essent confirmata, nulli dubium, quin obseruanda essent ad vnguem, vt resoluimus supra, in prima conclusione.

Et comprobantur præd. quia quod non potest fieri per pactum, non potest etiam fieri per legem, statutum, vel consuetudinem: hæc namque omnia æquiparantur, vt late probat Euerard. in cent. legal. loco 89. à pacto ad legem, statutum, vel consuetudinem, sed per pactum absque auctoritate superioris non possunt excludi prædicti, vt patet: ergo nec per statutum, aut consuetudinem.

Neque obstat si quis dixerit, quod text. in 15 d. capit. venerabilis, non loquitur in descendentes à genere Iudæorum, & sic de descendentes à nouiter conuersis, sed de nobilibus, & plebeis, quibus fauet ille text. vt inquit Hoxeda dicto capite 23. numero 50. ad fin. quia eadem ratio text. in vtrisque militat: imo eos comprehendere videtur ibi. Nos igitur attendentes quod non generis, sed virtutum nobilitas, &c. & ibi, eo quod non est personatum acceptio apud ipsum, &c.

Ex quibus infero non securè consuluisse Celsum *consil. 54. per totum,* valere, scilicet, consuetudinem Monasterij Monialium Sancti Benedicti propè, & extra muros Ciuitatis Gerunda, quæ habet, quod nulla possit recipi in Monialium dicti Monasterij, nisi quæ esset de genere militari, saltem ex latere paterno. Negamus namque statuto, aut consuetudine id effici posse, vt in d. cap. venerabilis glossa, Abb. & omnes scribentes ibidem, vt prædiximus, itaque corruit fundamentum Celii.

Nec obstat subtilis responsio ipsius ad d. cap. 17 venerabilis, nempe quod ratio decisionis illius decretalis sit difficultas qualitatis, scilicet eminentis scientiæ: quam qualitatem plus ponderauit Roman. Pontif. ad irritandam consuetudinem prædictam, quam nobilitatis qualitatem, vt notant Doctores ibi, & ideo inquit textus, quod nedum ad præbendas, sed etiam ad culmina dignitatum vix reperitur viti eminentis scientiæ. Ponderauit igitur ibi Roman. Pontifex dictæ consuetudinis impossibilitatem, cum præter nobilitatem exigebat etiam eminentem scientiam.

Hæc autem eminens scientia secundum Barbat. *consil. 34. colum. 18. in versio. & si quis piam querat, volum. 2.* quem ibi refert Celsum num. 3. dicitur illa, per quam quis scit in promptu, & sine librorum reuolutione difficiles resolvere quæstiones per textum in l. scire oportet, §. fin. ibi, maxime disciplinatus homo, ff. de accusat. ius. ibi, in l. de restatore, ibi magno ingenio, ff. de conditio. & demonstratio. & ultra cum additio, Abbas in d. cap. venerabilis, num. 3. & 8. vbi declarat quæ sit eminens, quæ mediocris, & quæ sufficiens scientia, necnon & Cepol. in repetit. l. si contra num. 10. cum sequenti, ff. de vscap. pro empt. Trotius de vero, & perfect. clerico, lib. 2. cap. 33. num. 5. nempe, quod eminens scientia dicitur, per quam quis difficiles quæstiones resoluat sine reuolutione librorum, mediocris cum reuolutione, competens vero, seu sufficiens scientia dicitur ea, quæ sufficit illi de quo quæritur secundum qualitatem statuti, in quo reperitur, attento illius officio, & beneficio, considerata

F 3 Ecclesia